

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**TRABZON YÖRESİNDE ORMAN SAYILMAYAN AĞAÇ VE AĞAÇCIKLARLA
KAPLI ALANLARDAN YARARLANMA UYGULAMALARI**

139163

Orm. Müh. Canan GENÇ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde

“Orman Yüksek Mühendisi”

Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 29.08.2003

Tezin Savunma Tarihi : 16.10.2003

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Cantürk GÜMÜŞ

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hakkı YAVUZ

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Hasan AYYILDIZ

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Yusuf AYVAZ

Trabzon 2003

**TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

ÖNSÖZ

"Trabzon Yöresinde Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Uygulamaları" isimli bu araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Araştırma konusunun seçiminde, planlanmasında ve yürütülmesinde her türlü yardımı gösteren ve daima görüşlerinden yararlandığım değerli hocam Sayın Prof.Dr. Cantürk GÜMÜŞ'e en içten teşekkürlerimi sunmayı bir görev bilirim.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında büyük desteklerini gördüğüm ve görüşlerinden yararlandığım değerli hocalarım Sayın Yrd.Doç.Dr. Devlet TOKSOY ve Sayın Öğr.Gör. Hüseyin AYZA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın anket ve arazi çalışmalarında her türlü yardımlarını gördüğüm Sayın Arsin Orman İşletme Şefi Yusuf SOYSAL'a, Sayın Tonya Orman İşletme Şefi Zeynel YALÇINDAĞ'a, Sayın Şalpazarı Orman İşletme Şefi Hilmi YAZICI'ya, Sayın Arş.Gör. Alkan GÜNLÜ'ye, Sayın Arş.Gör. Engin GÜVENDİ'ye, Sayın Orm.Yük. Müh. Deniz GÜNEY'e, Sayın Arş.Gör. Gonca E. ÖZCAN'a,; yazım aşamasında yardımlarını esirgemeyen Sayın Arş.Gör. Miraç AYDIN'a; ayrıca Sayın Arş.Gör. İlker ERCANLI'ya, Sayın Arş.Gör. İdris DURUSOY'a, Sayın Arş.Gör. A.İhsan KADIOĞULLARI'na en içten teşekkürlerimi sunarım.

Canan GENÇ
Ağustos, 2003

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	VI
SUMMARY.....	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
TABLOLAR DİZİNİ.....	IX
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. GİRİŞ.....	1
1.2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	3
1.3. Yasalarda Orman Tanımı ve Orman Sayılmayan Alanlar.....	8
1.3.1. Arazi Kanunnamesi ve Orman Nizamnamesi.....	8
1.3.2. 3116 Sayılı Yasa.....	9
1.3.3. 4785 Sayılı Yasa.....	10
1.3.4. 5653 Sayılı Yasa.....	10
1.3.5. 6831 Sayılı Yasa.....	11
1.4. Yasalarda Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma.....	14
1.4.1. 3116 Sayılı Yasa.....	14
1.4.2. 4785 Sayılı Yasa.....	15
1.4.3. 5653 Sayılı Yasa.....	15
1.4.4. 6831 Sayılı Yasa.....	16
1.4.4.1. 2896 Sayılı Yasa ile Değişik 116. Madde.....	17
1.4.4.2. 3373 Sayılı Yasa ile Değişik 116. Madde.....	17
1.5. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Uygulamaları.....	18
1.6. Araştırma Alanının Genel Tanıtımı.....	20
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	23
2.1. Materyal.....	23
2.2. Yöntem.....	23

2.1.1. Verilerin Elde Edilmesi.....	23
2.1.2. Anketlerin Hazırlanması ve Uygulanması.....	24
2.1.3. Kullanılan Yöntemler.....	24
2. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	26
3.1. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanan Kişilerin Özellikleri.....	26
3.1.1. Eğitim Durumları.....	26
3.1.2. Mesleki Durum.....	26
3.1.3. Ormanlık Faaliyetlerinden Elde Edilen Gelirler.....	27
3.1.4. Kullanılan Kışık Yakıt Türü.....	28
3.1.5. Orman Alanlarının Durumuna İlişkin Görüşler.....	28
3.1.6. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Amacı.....	29
3.1.7. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanmadan Sonra Alanın Kullanım Durumu.....	30
3.1.8. Yararlanma İzni İçin Yapılan Başvuru Sayısı.....	30
3.1.9. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardaki Sahiplilik Durumu.....	31
3.1.10. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Sırasında Karşılaşılan Sorunlar.....	32
3.2. Ormanlık Örgütü Çalışanlarının Yaklaşımı.....	33
3.2.1. Yasal Orman Tanımının Yeterliliği.....	33
3.2.2. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanların Ormanlar Üzerine Etkisi.....	33
3.2.3. Orman Rejimine Giren Alanların Belirlenmesi.....	34
3.2.4. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Yönetmeliğinin Uygulanabilirliği.....	34
3.2.5. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Sırasında Karşılaşılan Sorunlar.....	36
3.2.6. Ormanlık Örgütü Çalışanlarının Karşılaşılan Sorunlara Getirdikleri Çözüm Önerileri.....	37
3.3. Orman İşletme Müdürlüklerinde Orman Alanı ve Orman Sayılmayan Alanlardan Elde Edilen Yapacak Odun Miktarlarının Karşılaştırılması.....	37
3.4. Orman İşletme Müdürlüklerinde Orman Alanı ve Orman Sayılmayan Alanlardan Elde Edilen Yakacak Odun Miktarlarının Karşılaştırılması.....	38
3.5. Orman Sayılmayan Alanlardan Yararlanmak İçin Yapılan Başvuru Sayıları.....	39

3.6. Orman Sayılmayan Alanlardan Yararlanmak İçin Yapılan Başvurularının Kadastro Yapılmış ve Yapılmamış Alanlara Göre Dağılımı	40
3.7. Başvuruların Kişisel İhtiyaç ve Pazar Satışına Göre Dağılımları	42
3.8. Kesim Yapılan Alanların Son Durumu	43
4. SONUÇLAR	46
5. ÖNERİLER	50
6. KAYNAKLAR	51
7. EKLER	56
ÖZGEÇMİŞ	67

ÖZET

Trabzon İli'nde yapılan bu çalışmada orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma uygulamalarının yasal boyutu incelenmiş, uygulama sırasında halk ve ormancılık örgütü çalışanlarının karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümlerine ilişkin önerilerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla Trabzon İli'nde orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanlardan yararlanma izni almış 100 kişi ile ve uygulamada görev almış 34 orman mühendisi ile anketler yapılmıştır. Yararlanma izni alan kişilerle yapılan anket sonucunda kişilerin karşılaştıkları en önemli sorunun işlemlerin zaman alması olduğu belirlenmiştir. Ormancılık örgütü çalışanlarına uygulanan anket sonucunda çalışanların büyük çoğunluğunun yasal orman tanımının yetersiz bulduğu, 6831 sayılı orman yasasının 1. maddesi 2. fıkrasındaki alanların orman sayılmamasının sosyal baskıyı azaltarak ormanlar üzerine olumlu etki yaptığı, orman rejimine giren alanların arazi sınıflandırılması ile belirlenmesi gerektiği görüşünde oldukları, uygulamada karşılaşılan en önemli sorunun sahipliliğin belirlenmesi olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma alanında 1998-2002 yılları arasında elde edilen 123041 m³ toplam yapacak odunun 7427 m³'ü orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan elde edilmiştir. Araştırma alanında aynı yıllarda toplam 29602 ster yakacak odun elde edilmiştir. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan elde edilen yakacak odun miktarı ise 11955 sterdir. Bu değerlere göre araştırma alanında elde edilen yapacak odunun %6.03'ü, yakacak odunun ise %40.38'i orman sayılmayan alanlardan elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yasal Orman Tanımı, Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlar, Orman Kadastro.

SUMMARY

Applications of the Utilization from Nonforest Woodlands in Trabzon

The purpose of this study was to investigate the legal framework of the utilization from non-forest woodlands, the problems which owner of these lands and forestry organization's staff encountered during the application of this framework and the possible resolutions for these problems in Trabzon.

100 people gathered utilization right and 34 forestry staffs were questionerried. Results reached by questionerrias showed that the most important problem encountered during the process was time occupation of the applications. Also, most of the foretry staffs thought that forest definition in the laws wasn't sufficient, site classification should be considered while determining the forest regime, non-forest woodlands had positive effects over the social conflicts, and the most important problem was the determination of the ownership.

The percentage of the roundwood produced from non-forest woodlands (7428 m³) was %6.03 in the roundwoods produced in research area (123041 m³) between 1998-2002.

Furthermore, the percentage of the fuelwood produced from non-forest woodlands (11955 ster) was %40.38 in the fuelwood produced in research area (29602 ster).

Keywords: Legal Forest Defination , Non-Forest Woodlands, Forest Cadastre

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. Araştırma alanının tanıtımı.....	21
Şekil 2. Araştırma alanının arazi kullanım şekilleri haritası	22
Şekil 3. Yararlanma izni verilenlerin eğitim durumu.	26
Şekil 4. Yararlanma izni verilenlerin mesleki durumu.	27
Şekil 5. Ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelirler.....	27
Şekil 6. Kullanılan kışlık yakıt türü.....	28
Şekil 7. Orman alanlarının durumuna ilişkin görüşler.....	29
Şekil 8. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma amacı.....	29
Şekil 9. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlandıktan sonra alanın kullanım durumu.	30
Şekil 10. Yararlanma izni için yapılan başvuru sayısı.	31
Şekil 11. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlarda sahiplilik durumu.....	31
Şekil 12. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma sırasında karşılaşılan sorunlar.	32
Şekil 13. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yapacak odun miktarları.	38
Şekil 14. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun miktarları.....	39
Şekil 15. Orman sayılmayan alanlardan yararlanmak için yapılan başvuru sayıları.....	40
Şekil 16. Arazi ve orman kadastro yapılmış alanlarda yararlanma durumu.....	41
Şekil 17. Arazi ve orman kadastro yapılmamış alanlarda yararlanma durumu.....	42
Şekil 18. Başvuruların kişisel ihtiyaç ve pazar satışına göre dağılımları.	43
Şekil 19. Arsin yöresinden bir görünüm.	43
Şekil 20. Vakfikebir yöresinden bir görünüm.....	44
Şekil 21. Yalıncağ yöresinden bir görünüm.....	44
Şekil 22. Tonya yöresinden bir görünüm.....	45
Şekil 23. Maçka yöresinden bir görünüm.....	45

TABLULAR DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Yasal orman tanımının yeterliliği	33
Tablo 2. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanların ormanlar üzerine etkisi	34
Tablo 3. Orman rejimine giren alanların belirlenmesi	34
Tablo 4. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma şekil ve ilkelerini belirleyen yönetmeliğinin uygulanabilirliği.....	36
Tablo 5. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma sırasında karşılaşılan sorunlar	36
Tablo 6. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlarda elde edilen yapacak odun miktarları.	37
Tablo 7. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun miktarları.	38
Tablo 8. Orman sayılmayan alanlardan yararlanmak için yapılan başvuru sayıları.....	39
Tablo 9. Arazi ve orman kadastro yapılmış alanlarda yararlanma durumu	40
Tablo 10. Arazi ve orman kadastro yapılmamış alanlarda yararlanma durumu	41
Tablo 11. Başvuruların kişisel ihtiyaç ve pazar satışına göre dağılımları	42

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Tarih boyunca insan araziye ve orman ürünlerine bağımlı olmuştur. Bununla birlikte ilk devirlerde nüfusa göre arazinin bol ve yaşam tarzının basit olması, geniş orman ve mera alanları ile verimli topraklar, temiz akarsular ve göller, değişik yaban hayatının bol miktarda mevcut olması nedeniyle arazi kullanma bir sorun olarak görülmemiştir. Zamanla nüfus artışı, teknolojinin gelişmesi ve kültür düzeyinin yükselmesi insanları araziden daha yoğun bir şekilde yararlanmaya yöneltmektedir. Bu durum arazinin kendi yeteneği ve gücü dışında kullanılmasına yol açmış, özellikle tarım arazisinin potansiyel sınırlarını aşarak orman ve mera arazisine yayılmasına yol açmıştır. Ülkemizde yaşanan bu hızlı tahrip, nüfus ve ihtiyaçların hızlı artışı toprak erozyonu, sel, taşkın, su kaynaklarının tahribi, çevre sorunları gibi sosyal ve ekonomik sorunları beraberinde getirmiştir. Bu etmenlerin etkisi altında bulunan arazinin doğal dengeyi bozmadan ve bozulan dengeyi yeniden oluşturarak en iyi şekilde nasıl kullanılabileceği konusu günümüzde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır [1, 2].

Anadolu toprakları arazi kullanma ve ormanlar açısından incelendiğinde neolitik dönemlerden başlayıp M.Ö.3. yüzyıla kadar olan dönemde arazinin din görevlilerinin sıkı kontrol ve güdümü altında esir köylü topluluğu tarafından işlendiği görülmektedir. Anadolu'da araziden yararlanma bu dönemde mabetlerin kontrolü altında ormanların korunması yönünde gelişmiştir. Roma İmparatorluğu döneminde Anadolu ormanları gemi yapımı, madenlerin eritilmesi, katran üretimi ve yeni tarım alanları elde etmek amacı ile büyük ölçüde ve aşırı şekilde yıkıma uğramıştır. Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle doğanın korunması ve kendi kendini yenilemesine olanak veren bir dönem başlamıştır [3].

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ormanın sosyal, kollektif yararları takdir edilmiyor; orman sadece sarayın, ordunun ve donanmanın ihtiyaçlarına cevap veren bir maddi kaynak olarak düşünülüyordu. Bu tarihlerde ihtiyaçları karşılayacak orman ürünü mevcuttu ve Osmanlı İmparatorluğu'nun bir ormancılık davası olmadığından ormanların korunması konusunda alınmış herhangi bir önlem yoktu. Orman, devletin gözünde bir serbest mal olarak görülmüş ve bunun sonucu olarak "cibali mübaha" adını almıştır. Orman "serbest mal" sayıldığından ormancılıkla ilgili hükümlere ihtiyaç duyulmamıştır [4].

Ülkemizde araziden yararlanmayı düzenleyen ilk yasa 1858 tarihli Arazi Kanunu'dur. Bu yasa gereğince ülke toprakları çeşitli kategorilere ayrılmış ve her bir arazi çeşidinden yapılacak yararlanmalara ilişkin ilkeler belirlenmiştir. Ancak toprakların tarım, ormancılık ve hayvancılığa ayrılması ile ilgili mekan düzenlemesi yapılmamıştır. 1870 tarihli Orman Nizamnamesi de ormanlarda ne şekilde yararlanılacağını düzenlemiş olmakla beraber ormanların tarım ve meralarla olan ilişkilerini belirtmemiştir [5].

1937 yılında 3116 sayılı orman yasası ile ilk defa orman tanımı yapılmış ve orman rejimine giren alanlar yasadaki orman tanımına göre belirlenmiştir. Bu yasadan sonra 1945 yılında çıkarılan 4785 sayılı yasada, 1950 yılında çıkarılan 5653 sayılı yasada ve 1956 yılında çıkarılan, halen yürürlükte olan 6831 sayılı orman yasasında da orman tanımı maddesine yer verilmiş ve orman rejimine giren alanların yasa maddesi ile belirlenmesi süreci devam etmiştir.

Yasalardaki orman tanımının yapıldığı maddeler incelendiğinde önce orman tanımının yapıldığı arkasından bu tanım kapsamında değerlendirilmeyecek alanlara yer verildiği görülmektedir. Orman "kendiliğinden yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık alanlar" olarak benzer şekilde tanımlanmış, ancak orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanları içeren istisna bentleri her yasada farklı alanları kapsayacak şekilde belirtilmiştir.

İlk orman tanımına yer veren ve bu tanım içinde orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanları açıklayan 1937 tarihli 3116 sayılı yasanın yürürlüğe girişiyle orman sayılmayan alanlardan yararlanmaların denetim altında tutulmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu tarihten sonra çıkarılan yasalarda, yapılan orman tanımı ve orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanlardaki değişikliklere göre bu alanlardan yararlanmalar farklı şekillerde düzenlenmiştir. Günümüzde orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma konusu yürürlükte olan 6831 sayılı yasanın 116. maddesiyle ve bu maddeye dayanılarak hazırlanan yönetmelikle düzenlenmiştir.

İlgili yasa ve yönetmelikte, elde edilen odun ürününü kişi kesim yapılan alanda, yakacak ya da yapacak odun olarak kendi ihtiyacında kullanacaksa kişisel kullanım olarak isimlendirilmekte, ürünün satılması sözkonusu olduğunda pazar satışı adını almaktadır.

Ülkemizde orman kadastrounun henüz bitirilememiş olması nedeniyle orman rejimine giren ve girmeyen alanların belirlenmemiş olması, Devlet ormanlarında yetişen ağaç türlerinin halkın arazisinde de yetişiyor olması, yasalara göre damgasız odun

ürününün bulundurulması ve taşınmasının suç olması nedeniyle orman sayılmayan alanlardaki ağaç ve ağaççıklardan yararlanma izne bağlanmıştır.

Sahip olduğumuz 20 763 000 hektar orman alanının 10 027 000 (%48.3) hektarının verimli, 10 736 000 (%51.7) hektarının bozuk orman niteliğinde olduğu[6] ve ülkemizde odun arz açığının bulunduğu düşünüldüğünde[7], kişilerin odun hammaddesi ihtiyaçlarını kendi alanlarından karşılamaları ormanlar üzerindeki baskıyı azaltacaktır. Araştırma alanında elde edilen yakacak odunun %40.38'inin orman sayılmayan alanlardan elde edildiği belirlenmiştir. Bu durum orman sayılmayan alanlardaki yararlanmaların önemini açıklamaktadır.

Sınırlı çalışma süresi içerisinde arazi çalışmaları ve anket uygulamalarının kolaylıkla yapılabilmesi için Trabzon ili seçilmiştir.

Bu çalışmayla hem vatandaş hem de uygulamacı açısından karşılaşılan sorunları tespit etmek, bu sorunlara çözüm önerileri getirmek, kesim yapılan alanların son durumlarını belirlemek, elde edilen ürün miktarlarını tespit etmek amaçlanmıştır.

1.2. Literatür Özeti

Gülen vd. [5], yaptıkları çalışmada ülkemizde arazi kullanmanın belirli bir plana, tekniğe ve bilimsel esaslara dayandırılmadığını, bunun sonucu olarak bir yandan en verimli ovaların sanayi işletmeleri için kuruluş ve inşaat alanı olarak kullanıldığını öte yandan ormanlardan ve meralardan tarla açılarak tarım arazisi kazanılmaya çalışıldığını ifade etmişlerdir. Böylece arazi kullanmada ekolojik koşulların gözetilmediği gibi ekonomik esaslara da uyulmamış olduğunu, uzun yıllardan beri süregelen yanlış uygulama sonucunda doğal ekolojik dengenin bozulduğunu ve ülkemizin toprak taşınması, su kaybı, sel afetleri ve iklimin olumsuz yönde değişmesi biçiminde ortaya çıkan zararlı sonuçlara katlanmak zorunda kaldığını belirtmişlerdir.

Günay ve Tacenur [8], Türkiye'de 1966-1971 yıllarında eski Toprak-Su Kuruluşu tarafından "Türkiye toprak envanteri" çalışmasının yapıldığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmalar ile topraklarımız toprak özelliği, hali hazır arazi kullanımları, arazi kullanım yetenek sınıfları ve uygun kullanma şekilleri yönlerinden incelenmiş, bu çalışmaya dayanarak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1987 yılında Türkiye genelinde alınması gereken önlemleri açıklamıştır. Ancak bu önlemler dikkate alınmamış, yapılan arazi sınıflandırması 1970'li yıllarda bir pilot bölgede dahi uygulanmamıştır.

Balcı ve Hızal [9], her arazi kullanım şeklinin öncelikli amacının toprağı korumak ve ondan sürekli ve en üst düzeyde üretim elde etmek olduğunu, bunun ancak arazinin yetenek sınıflarına uygun olarak kullanılmasıyla gerçekleşebileceğini belirtmişler ve bir arazi kullanım şekli olan ormanların kadastro çalışmalarında orman tanımına giren bitki örtüsünün ağırlıklı olarak teknik ve hukuki açıdan değerlendirilerek belirlenmesinin bilimsel bir nitelik taşımadığını vurgulamışlardır.

Öztürk [10], orman kadastronun yapılmamış olması nedeniyle sahiplilik iddialarının askıda kalması ve teknik, bilimsel, yasal bazda arazi sınıflandırmasının olmaması sonucu ormancılık, tarım ve hayvancılığın nerelerde yapılacağını belirlenmemiş olmasının anlaşmazlıklara neden olduğunu ifade etmiştir.

1993 yılında toplanan 1. Ormancılık Şurası Orman ve Kadastro Çalışmaları Ön Çalışma Grubu Raporu'nda [11], orman kadastro çalışmalarında genellikle teknik ve hukuki konulara ağırlık verildiği ancak arazi sınıflandırmasının dikkate alınmadığı belirtilmektedir. Türkiye'de toprakların en iyi şekilde kullanılması ve geliştirilmesi her şeyden önce çeşitli uzmanların son tekniklerden yararlanarak ortaya koyacakları kalıcı bir "Arazi Kullanım Potansiyeli Haritasının" varlığına ve bunun öngörülen esaslar dahilinde uygulanmasına bağlıdır. Bugün için orman kadastro komisyonlarının sınıflandırma çalışmalarında hidrolojik, toprak ve çevre koruma, sosyal ve ekonomik fonksiyonlar dikkate alınarak yörenin ekolojik ve sosyal koşulları çerçevesinde arazi sınıflandırması ölçütleri uygulanmalıdır.

Gümüş [12], orman tanımının nitelik itibarıyla iki boyutlu olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir. Birinci boyutta ormanlardan beklenen altyapısal nitelikteki işlevler olmalıdır. Bir ülkede orman rejimine girecek alanların belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken ve "olmazsa olmaz" özelliği taşıyan boyut ülkede yaşayan insanların kolektif yararları için ayrılması zorunlu olan alanlardır. Bu boyutun değerlendirilmesinde esas itibarı ile üzerinde ağaç olsun olmasın, orman olarak kullanılması toplumsal açıdan zorunlu olan yerlerin orman tanımı kapsamına alınmasının sağlanması gerekmektedir. Bu uygulamaya arazi sınıflandırması ilkelerine uygun arazi kullanımını denebilir. Orman tanımının ikinci boyutu ise ekonomik boyuttur. Bu boyuta göre ülkemizde orman ürünlerine olan talep, arazi sınıflandırmasına göre orman niteliğine sahip olması gereken alanlardan karşılanabilecek ise bir sorun yoktur. Karşılanamayacak ise bu durumda kaynak kullanımı ile ilgili tercihlerin yapılması gerekmektedir.

Uslu [13], aşırı nüfus artışı sonucunda ortaya çıkan tarımsal ürün yetmezliğinin sadece tarım alanlarının darlığı ile açıklanamayacağını, burada asıl faktörün topraktan yararlanmanın bir düzene bağlanmamış olması ve yanlış arazi kullanımı olduğunu öne sürmüştür. Yanlış arazi kullanımı ise ülkedeki özel mülkiyet ve miras hukuku ile arazinin bilimsel ilkelere göre sınıflandırılmamış olması ve güncel arazi kullanımının böyle bir sınıflandırma temeline dayandırılmadan yapılmış olmasıyla ilgili olduğunu belirtmiştir.

Çağlar [14], “Biz Gideriz Ormana” adlı kitabında, 6831 Sayılı Yasa’nın 1. maddesinde yapılan orman tanımının orman ekosistemlerini ağaç ve ağaççık topluluğuna indirgeyerek, belirli genişlik ve uzaklık ile kullanım biçimlerini temel alarak tanımladığını ve bu nedenle de belirleme ve sınırlama çalışmalarının ekolojik ölçülere dayandırılmasının rastlantılara bırakıldığına dikkat çekmiştir.

Gümüş [15], ülkemizde 3 hektardan küçük alanların orman sayılmaması, tapu veya diğer mülkiyet belgelerinin asıl işlevi olan belirli bir alanın kime ait olduğunun tespit edilmesi işlevinin yanında niteliğinin tespit edilmesinde yani bir yerin orman sayılan veya sayılmayan yerlerden olup olmadığının belirlenmesinde de etkili olması, üzerinde ağaç ve ağaççık topluluğu bulunan sazlıkların orman sayılmaması, ormana bitişik olma veya uzakta olma özelliğinin yine bu anlamda bir ölçüt olması gibi hususların bilimsel ilkelerle bağdaşmadığını ifade etmiştir.

Özdönmez vd. [16], ormanın bilimsel yönden ortak ve herkesçe kabul edilen bir tanımı olmadığı gibi yasal yönden yapılmış ortak bir tanımı da olmadığını değinmişlerdir. Yasal yönden yapılan orman tanımları bilimsel yönden yapılan tanımlara oranla daha da değişik olmakta ve bu tanımlar her ülkenin ormancılık politikası amaçlarına, orman, toprak, nüfus ve ekonomik yapı gibi doğal ve sosyo-ekonomik durumlarına göre değişmektedir.

Aksoy [17], yaptığı bir çalışmada, orman kavramının belirtilmesinin bir yasa hükmüyle yapılmasının mümkün olmadığını, bir yerin orman olup olmadığı konusunu bilim ve tekniğin çözebileceğini belirtmiştir. Bilim bakımından orman niteliğinde olmayan bir yerin yasa hükmüyle ancak itibari bir şekilde orman sayılarak ormanların tabi oldukları yasal sistem içerisine alınabileceğini, gerçekten orman olan yerlerin bilimsel ve eylemsel orman niteliğinde olan yerler olduğunu, orman rejimi deyiminin ise hem gerçek ormanların hem de gerçekten orman olmadıkları halde yasa hükmü ile orman düzenine sokulmuş bulunan yerlerin tümü hakkında uygulanması gereken yasal durumu ifade ettiğini,

yürürlükteki yasaların orman rejimine tabi tuttuğu her arazi parçasının bilim ve teknik bakımından gerçek orman olmayabileceğini ortaya koymuştur.

Gümüş ve Toksoy [18], devletleştirme yasasının yürürlükte bulunan 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 1. maddesi üzerine yaptığı baskı sonucu kamuoyunun konu ile ilgili şikayetlerinin giderilebilmesi için 1. maddenin orman tanımından sonra gelen 2. fıkrasında sürekli olarak artan bir şekilde teknik özellikler itibariyle orman karakterinde olan bazı tapulu alanların orman sayılmaması gibi bir çözüm üretildiğini, 1. maddenin E, F, G, H ve İ bentlerinde özellikleri belirtilen orman alanlarının sahipli olmaları koşulunda orman sayılmadığını ve bu yolla orman sınırlarının önemli ölçüde daralabildiğini ileri sürmüşlerdir.

Ayaz [19], orman yasasının 1. maddesinde 2. fıkrasında belirtilen alanların çok sık değiştirilerek bilimsel bakımdan orman olduğundan şüphe duyulmayan alanların orman tanımı dışına çıkarılmasının özel orman mülkiyetinin kısıtlanmasının bir sonucu olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca yasal dayanağı olan belgelere dayalı özel orman mülkiyetinin kabulü halinde orman kanununun 1. maddesi üzerindeki baskının azalacağını, böylece 3 hektardan büyük olmayan tapulu alanların, meyveli ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanların, yörede doğal olarak yetişmeyen ağaç türleriyle kaplı alanların orman sayılmaması gibi ormancılık ilmi ile çelişen istisna maddelerinin gerekçesiz kalacağını ve kaldırılacağını ifade etmiştir.

Altun ve Demir [20], Akçaabat-Çukurca'da yaptıkları araştırmada alanda tarım arazisi olarak kullanılan alanın 414 hektar olduğunu, ancak tarıma uygun arazi miktarının 148 hektar olduğunu belirlemişlerdir. Bu değerlere göre 266 hektarlık alan esas kullanım alanı dışına çıkarılmıştır. Araştırma alanı topraklarının erozyona duyarlı olduğunu belirleyen araştırmacılar yanlış arazi kullanımına dikkat çekmişlerdir.

Konukçu [6], ülkemizde sık sık yaşanan, can ve mal kaybına sebep olan sel felaketleri, taşkınlar, heyelanlar, toprak erozyonları ve çığ olaylarının orman örtüsünün kaybedilmesi, yanlış tarımsal uygulamalar veya yörenin ekolojik yapısını dikkate almadan inşa edilen yol, altyapı çalışmalarının sonucu olduğu, ülkenin bir çok yöresinde süregelen kaçakçılık, açmacılık, yerleşme, Doğu Karadeniz'de görülen tapulu kesimler ve açmacılık, traşlama kesimlerinin büyük alanlarda çevreyi dikkate almadan yapılması ve gençleştirme çalışmalarında beklenen başarının sağlanamamasının bu afetlerin yaşanmasının başlıca nedenleri olduğunu ifade etmiştir.

Sarı vd. [21], Antalya-Belek yöresinde yaptıkları çalışmada araştırma alanında yüksek araziler üzerindeki ormanlık alanların çoğunlukla tarım arazisine dönüştürüldüğü,

söz konusu bu alanlarda ciddi toprak erozyonunun yaşandığını, daha önceleri tarım arazisi olarak kullanılmış ancak erozyonla toprakları sığlaşan bu alanların daha sonra terkedilmiş olduğunu, alanın güneyinde bulunan ormanların ise tarım arazisi kazanımı ve özellikle turizm ve ikinci konut inşaatları nedeniyle yer yer tahrip edildiğini belirlemişlerdir. Araştırma alanında 1 363 hektar olan ormanlık, makilik, fundalık ve mera alanlarının 4 566 hektara yükseltilmesi ve bu amaçla diğer kullanım şekilleri altında bulunan 3 193 hektar arazinin doğaya terk edilmesi ve ağaçlandırılması gerektiğini ve bu kullanım şeklinde %70'lik hata ve yanlışlık olduğunu; 9408 hektar tarım arazisinin 6 556 hektara düşürülmesi gerektiği, bu kullanım şeklinde de %30'luk hata olduğunu tespit etmişlerdir. Yerleşim alanları, turizm sektörüne ait yapılanmalar, köy, kasaba, mezarlar ve yazlık konutların 1 135 hektar alan kapladığı, uygun arazi kullanım planlamasında bu alanın 784 hektar olduğu, 351 hektar yerleşim amaçlı arazi kullanımının hatalı ve yanlış olarak ormandan kazanılan ya da tarım alanları üzerinde kurulduklarını ortaya koymuşlardır.

Ataman ve Gün [22], yaptıkları çalışmada araştırma alanında 6 111 176 hektar olan tarım topraklarının V., VI. ve VII. yetişme sınıflarındaki topraklarda dağılım gösterdiğini, bu toprakların mera ve orman alanları olarak ayrılması gerekirken tarımsal amaçlı değerlendirildiğini belirlemişlerdir. Buna göre %22.1 oranında toprak tarıma uygun olmadığı halde tarımsal amaçlı kullanılmaktadır. Aynı çalışmada 3 281 362 hektarlık çayır-mera, 1 505 404 hektarlık orman-fundalık ve 171 992 hektarlık yerleşim yeri I-IV arası yetişme sınıfı topraklarda yer alarak amaç dışı kullanılmış, buna göre tarım topraklarının %18.7 sinin tarımsal amaçlı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

İnal [23], "Orman ve Ormancılık Problemlerimize Toplu Bir Bakış" adlı çalışmasında toprak hukukunun düzenlenemediği, mülkiyet ve orman kadastrosu işlerinin tamamlanamadığı ülkelerde, ormancılık politikasının dolayısıyla orman kanununun ve ormancılık hizmetlerinin temeli niteliğindeki orman tarifinin sık sık değiştirilmesinin hukuki yönden olduğu gibi ormancılık ilim ve tekniği yönünden de sakıncalı olduğunu ifade etmiştir. Aynı çalışmada ormancılık sorunlarının doğuşunda rol oynayan en önemli faktörün orman ürünlerine olan ihtiyaçla bunu karşılayacak kaynaklar arasındaki dengesizlik olduğunu ihtiyaç ve kaynak arasındaki dengesizliğin sadece orman ürünlerine olan ihtiyaçtan değil tarım arazisi ve otlatma alanı ihtiyacından da kaynaklandığını, bu nedenle araziden faydalanmanın düzenlenmesi gerektiğini böylece ülkenin fiziksel, ekonomik, sosyal, kültürel ve stratejik koşullarına göre arazi kullanma yeteneğinin sınıflandırılmasıyla orman, tarım, hayvancılık, sanayi ve yerleşim gibi çeşitli sektörlerin

çalışma alanlarının kesin bir şekilde ayrılmış olacağını her sektörün kendisine ayrılan arazide çelişme ve çatışmalardan kurtularak modern ve teknik usullerle verimli bir şekilde çalışma olanağına kavuşacağını öne sürmüştür.

1.3. Yasalarda Orman Tanımı ve Orman Sayılmayan Alanlar

1.3.1. Arazi Kanunnamesi ve Orman Nizamnamesi

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ormanların kullanım ve korunması konusunda etkin ve olumlu bir gayret sarf edildiği kaydedilmemektedir. Devletin orman ve ormancılık konusuna eğilerek bazı düzenlemeler getirmeye çalışması Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra görülmektedir. Bu ilgilenmenin temelinde yatan amaç modern bir ormancılık düzeni kurmak değil, devletin azalmış gelirlerine yeni bir kaynak bulmaktır. Kırım Savaşı bitimiyle (1856) Osmanlı İmparatorluğu Avrupa ülkeleri ile ilişkileri genişletmişti ve bu ülkelerin teşviki ile devlet doğa kaynaklarının düzenli bir biçimde işletilmelerini sağlamak üzere çalışmalara girişmiştir. Fransız ormancı uzmanların önerilerine dayanılarak Arazi Kanunnamesi çıkarılmıştır [3].

Arazi Kanunnamesi ile araziler beş kısma ayrılmış ve beş arazi türü üzerindeki ormanlardan her biri ayrı bir hükme tabi tutulmuş, orman arazisinden ayrıca söz edilmemiştir. Örneğin; arazi-i memluke üzerindeki ormanlar Mecelle hükümlerine, arazi-i mevkufe üzerindeki ormanlar kısmen vakıflara ait hükümlere, arazi-i miriye, arazi-i metruke ve arazi-i mevat üzerindeki ormanlar da değişik hükümlere bağlı kalmıştır [4].

Arazi Kanunnamesi'nde ormanların korunması ve bilimsel ilkelere göre işletilmesi konusunda hükümler yoktur. Ormanların "serbest mal" olduğu düşüncesi hala devam etmektedir. Bu nedenle Mecelle'nin 27. ve 1274. maddelerine dayanarak ormanların kamu malı olduğu ve gözetiminin Devlete ait bulunduğu ileri sürülerek ormandan serbestçe yararlanma kısıtlanmak istenmiş ve 1870 yılında Orman Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bu nizamname ile ormanlar mülkiyet bakımından Devlete ait ormanlar, vakıflara ait ormanlar, kasaba ve köylere ait ormanlar, kişilere ait ormanlar olarak 4 gruba ayrılmış cibali mübaha ormanları Devlet ormanları kapsamında değerlendirilmiştir [3].

Arazi Kanunnamesi'nde ormanları dolaylı ilgilendiren birbirinden ayrı hükümler yer almaktaydı. Bu hükümler içinde ormanlar "diğer arazi" içinde yer aldıklarından ormanın özel tanımı yapılmamıştır. Daha sağlıklı bir yasa çıkıncaya dek geçici bir

uygulama amacıyla çıkartılan Orman Nizamnamesi de Arazi Kanunu ve Mecelle'nin etkisinde kalarak ormanın tanımına yer vermemiştir. Bunda o günlerde ülkede etkin bir ormancılık politikasının gelişmemiş oluşu, varolan politikanın ise bağımsız bir kimliğe kavuşmamış olmasının önemli rolü bulunmaktadır [16].

1.3.3. 3116 Sayılı Orman Yasası

Yapılan çalışmalara rağmen ülkede orman azalmasının her gün biraz daha artması ve bunun kötü sonuçlarını göze çarpar hale gelmesi ile Avrupa'dan ormancı uzmanlar getirilmiş, devlet adamlarının ormancılık konusunda düşünceleri ve görüşleri gelişmiş ve ormanlarımızdan en iyi şekilde yararlanma çareleri aranmıştır [3].

1.Dünya Savaşı sonrasında patlak veren ekonomik kriz sonunda Türkiye devletçiliğe ve planlı kalkınmaya yönelmiştir. 1930 yılından itibaren Devlet doğrudan işletmecilik yaparak ekonomik yaşama girmeye başlamıştır. Genel ekonomik durumdaki ve Devlet anlayışındaki değişiklik, ormancılıkla ilgili hükümlerin dağılık ve yetersiz olması, bu hükümlerde halkın ihtiyaçlarını karşılamak ve Devlete gelir sağlamak ilkesinin egemen olması ve ormanların korunmasına önem verilmemesi, ülkelerin yerleşim ve savunması açısından var olan ormanların yetersiz olması ve yurt yüzeyinde dengesiz biçimde dağılmış olması, mülkiyeti kime ait olursa olsun kamu malı olan ormanlar üzerinde Devlet egemenliğinin kurulması gereği, cibali mübaha anlayışı ve iltizam ormancılığının ormanlara zarar vermesi nedeniyle ormanların planlı bir şekilde Devlet eliyle işletilmesi gerekçeleriyle 3116 sayılı orman yasası çıkarılmıştır [25, 26].

Kanunun 1. maddesinde orman "kendi kendine yetişmiş veya emekle yetiştirilmiş olup da her hangi bir çeşit orman hasılatı veren ağaç veya ağaççıkların toplu halleri yerleri ile beraber orman sayılır" şeklinde tanımlanmıştır. Aynı maddenin 2. fıkrasında her çeşit dikenlikler, fundalıklar, parklar, sazlıklar, yöresinin özelliği nedeniyle kuru ve baltalık yapılamayan yerler veya step bitkileri ile örtülü yerler ve ormanlara bitişik olmayan 5 hektardan az sahipli arazi üzerindeki ağaçlar ve ağaççıkların orman sayılmadığı belirtilmiştir. Yasa ormanları mülkiyet yönünden Devlet ormanları, umuma ait ormanlar, vakıf ormanları ve özel ormanlar olmak üzere 4 gruba ayırmıştır [27].

Yasayı açıklayan tüzükte Erica cinsi ile kaplı fundalık alanların orman sayılmadığı belirtilmiştir. Yasa ormanlara bitişik olmayan 5 hektardan küçük alanları bu tür ağaçlık alanların tarım alanı olarak kullanılır durumda olmaları, kesin sınırları belirleme

alanların tarım alanı olarak kullanılır durumda olmaları, kesin sınırları belirleme güçlüğüne bulunması ve bu alanlarda çalışan köylülere odun hammaddesi ihtiyacının karşılanmasında kolaylık sağlanması amacıyla orman sayılmayan yerler kapsamında değerlendirmiştir [28].

1.3.4. 4785 Sayılı Yasa

Ormanların topluma sağladığı sosyal yararların olması, insanların bu kaynakları gelişigüzel kullanmaları, ormanların etkin bir şekilde korunması ve işletilmesinin ancak Devlet eliyle sağlanabileceği gerekçeleriyle bazı istisnalar dışında Türkiye’de bulunan bütün ormanlar hiçbir işlem ve bildirim gerek olmaksızın 1945 yılında 4785 sayılı yasayla devletleştirilmiştir.

Yasanın 12.maddesiyle orman tanımı değiştirilmiş ve orman sayılmayan yerler sazlıklar, yöresinin özelliği nedeniyle orman yapılamayan yerler, her çeşit dikenlikler ve fundalıklar ve parklar olarak belirtilmiştir [27].

Yasanın getirmiş olduğu yeni özellikleri ayrıntılarıyla açıklayan genelgede ormanlara bitişik olmayan 5 hektardan küçük sahipli ağaç ve ağaççıkların da orman sayıldığı ve Devletleştirme hükümlerine tabi oldukları bildirilmiştir [28].

4785 sayılı yasayla 3116 sayılı yasada yer alan alan ve sahiplilik ölçütlerine yer vermemiştir. Bir bakıma orman tanımının kapsamını daraltıcı söz konusu unsurları değerlendirme dışında bırakmıştır [16].

1.3.5. 5653 Sayılı Yasa

1950 yılında yürürlüğe giren 5653 sayılı yasanın 1. maddesinde orman “kendi kendine yetişmiş veya emekle yetiştirilmiş olup herhangi bir çeşit orman hasılatı veren ağaç ve ağaççıkların toplu halleri yerleriyle birlikte orman sayılır” şeklinde tanımlanmış, her çeşit dikenlikler, parklarla şehir, kasaba ve köy mezarlıklarındaki ağaçlıklar, sahipli her çeşit ziraat arazisi içinde emekle yetiştirilen ve doğal olarak ormanlarda yetişmeyen kavak, ökaliptus, söğüt, akasya gibi ağaçlıklar, ormanların dışındaki sahipli arazide ve bunların kenarlarında bulunan dağınık veya yüzölçümü 3 hektarı geçmeyen ve Devlet ormanlarına

uzaklığı en az 3km. olan grup halindeki her çeşit ağaç ve ağaççıklar, maki cinsinden her türlü ağaççıklarla örtülü yerler orman sayılmamıştır [27].

5653 sayılı yasanın 1. maddesi 1. fıkrasında diğer yasalardaki orman tanımlarında yer alan ‘Bu kanunun tatbikinde’ ifadesi kullanılmamıştır. Bu ifadenin ortadan kaldırılmasıyla yasanın yürürlüğe giriş tarihine kadar orman niteliğini herhangi bir şekilde kaybeden alanlar orman sayılmazken, 5653 sayılı yasa bu ifadeye yer verilmemiş olması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bu durumda 4785 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 13.07.1945 tarihinden sonra orman niteliği herhangi bir şekilde ortadan kaldırılmış olan alanlar da 5653 sayılı yasaya göre orman sayılmaktadır [29].

5653 sayılı yasayla orman sayılmayan dikenlikler, parklar ve belli büyüklükteki sahipli arazi üzerinde yer alan ağaç ve ağaççıklar daha önceki orman yasalarında da orman sayılmayan yerler kapsamında tutulmuştur. Ancak yasanın 1. maddesi (c) bendi hükmü yeni bir orman saymama anlayışı olarak ortaya çıkmıştır [16].

Ormanlarla ilgisi bulunmayan yerlerdeki tarım işletmeleri içinde bulunan toplu haldeki ağaççıkların orman kapsamına alınarak devletleştirilmesi; bu ağaçlıkların sahiplerinin hayvanları için gölgelik olmaları, ihtiyaç duydukları tarım aletlerini yenileme ve onarma konusunda hammadde kaynağı olmaları, Devlet eliyle korunmalarının güçlükler göstermesi karşısında tarım ve hayvancılık yönünden eski sahiplerine bırakılmaları daha yararlı görülmüş ve yasanın (d) bendi oluşmuştur [28].

3116 ve 4785 sayılı yasalarda kayıtsız şartsız orman sayılan makilik alanlar, 5653 sayılı yasadaki muhafaza niteliği taşıması veya devamlı orman hasılatı vermesi durumunda orman sayılmıştır.

Yasada fundalıklarla ilgili bir hükme rastlanmamaktadır. Bunun nedeni maki deyiminin fundalıkları da içermesidir[30].

1.3.6, 6831 Sayılı Yasa

1956 yılında 5653 sayılı yasa ile değişik 3116 sayılı yasadaki orman tanımını değiştiren ve halen yürürlükte olan 6831 sayılı orman yasası yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe girdiği tarihte yasanın 1.maddesinde 1.fıkrasında “doğal olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaç toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır” denilerek orman tanımı yapılmıştır.

Yasanın 2. fıkrasında ise ağaç ve ağaççıklarla kaplı ancak orman tanımı kapsamında değerlendirilmeyecek alanlar açıklanmıştır. Bunlar;

A) Sazlıklar,

B) Step bitkileriyle örtülü yerler,

C) Her çeşit dikenlikler,

Ç) Parklar

D) Şehir mezarlıklarıyla kasaba ve köylerin sınırları içerisindeki mezarlıklarda ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,

E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda doğal olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık türlerinin bulunduğu yerler,

F) Sahipli ziraat arazisi olarak kullanılan ve dağınık, yer yer küme ve sıra halinde bulunan her tür ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,

G) Devlet ormanlarına bitişik olmayan ve yüzölçümü 3 hektardan yukarı olmayan sahipli arazideki her tür ağaç ve ağaççıklar,

H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dahil olmak üzere her tür meyveli ağaç ve ağaççıklar,

İ) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle hususi kanunu gereğince devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler ile 6777 sayılı kanunda tasrih edilen yabancı ve aşılansız fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar,

J) Funda ve makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler, olarak açıklanmıştır[31].

Yasayla ilgili düzenlemelerin oluşturulması sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilen hükümet tasarısında yurdumuzun farklılıklar gösteren iklim morfolojisi, jeoloji şartları, birbirine benzemeyen bitki türleri, sosyal ve ekonomik yapı ve çok çeşitli ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilecek, içine girenlerin tamamını kapsayan, dışarıda tuttuklarını kesin bir şekilde ayıran bir orman tanımının yapılmasındaki güçlükler nedeniyle orman tanımı yapılmak istenmemiştir. Yasa taslağının ilgili komisyonlarda görüşülmesi sırasında hükümetin bu görüşü kabul edilmeyerek orman konusunda tanım yapılmadığı takdirde uygulamada mülkiyet sorunlarının çözümünde ceza yaptırımlarının uygulanmasında zorluklar doğacağı, ormanların subjektif görüş ve etkilerle orman kapsamı dışında bırakılabileceği, buna karşın orman dışındaki kullanım biçimlerine uygun arazilerin

orman kapsamına dahil edilmesi ülke topraklarının en yararlı ve ekonomik bir şekilde değerlendirilemeyeceği endişesiyle yasada orman tanımına yer verilmesi kabul edilmiştir. Yasanın 1. maddesi 1. fıkrasına göre nerelerin orman sayıldığını belirlemek güç olduğu için yasa koyucu 2. fıkrada orman sayılmayan yerleri belirtmiş, dolayısıyla 1. fıkradaki tanımlamaya açıklık getirmiştir [32].

6831 sayılı yasada diğer yasaların orman tanımlarında yer alan “herhangi bir çeşit orman hasılatı veren” ifadesi kullanılmaması, sahipli arazideki fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dahil olmak üzere her tür meyveli ağaç ve ağaççıkların orman sayılmaması gibi yenilikler getirmiştir. Yasa meyveli ağaç ve ağaççıklar kapsamını genişletmiştir [33].

1984 yılında 6831 sayılı yasanın 1. maddesi 2. fıkrasındaki D, F, G ve İ bentleri 2896 sayılı yasa ile değiştirilmiştir. Ormanlardan yeni topraklar elde edebilme çabalarına mezarlıkların orman sayılmaması durumunun bir araç olarak kullanılması nedeniyle D bendinde değişiklik yapılması gereği duyulmuş, kasaba ve köy sınırları içindeki mezarlıkların orman sayılmaması için mezarlıkların kadim yani başlangıcının bilinmemesi şartı getirilmiştir. F ve G bentlerinde geçen sahipli ifadesinden ne anlaşılacağı belli olmaması nedeniyle bu ifade “geçerli tapu” şeklinde değiştirilmiştir. İ bendinde yer alan “ve edilecek olan” ifadesi yanlış yorum ve uygulamalara, kadastro yapılmış ve kesinleşmiş ormanlarda bu tür yerlerin yeniden tespitine ve ayrılmasına yol açabileceği gerekçeleriyle bent metninden çıkarılmıştır [34].

1987 yılında 3373 sayılı yasayla yapılan son değişiklikle 6831 sayılı orman yasasının 1. maddesinin 2. fıkrasının F ve G bentlerinde yer alan “geçerli tapu” sözcüğü devletçe verilmiş tapu belgeleri üzerinde şüphe uyandırdığından bu yanlış anlamaları ortadan kaldırmak amacıyla yasa metninden çıkarılmıştır. Ayrıca G bendinde yapılan değişiklikle sahipli arazilerin ve bu araziler üzerindeki ağaçlık alanların devlet ormanlarına bitişik olup olmamasına bakılmaksızın sahipli araziler üzerindeki ağaçlık alanların 3 hektarı aşmaması halinde bu yerler orman sayılmayacağı belirtilmiştir. Devlet ormanına bitişik iki sahipli yerden birisinin üzerindeki ağaçlık alan 1 dönüm olarak devlet ormanına bitişik ise bu yer orman sayılıyor buna karşılık diğeri üzerinde 2.9 hektar ağaçlık alan devlet ormanına bitişik değilse orman sayılmadığından uygulamada büyük adaletsizlikler olduğu gerekçesiyle tapulu yerlerdeki 3 hektardan küçük ağaçlık alanlar devlet ormanına bitişik olsalar bile orman sayılmamaktadır [35].

2896 ve 3373 sayılı yasalarla yapılan değişikliklerle 6831 sayılı yasanın 1.maddesinde orman “kendi kendine yetişmiş veya emekle yetiştirilmiş ağaç ve ağaççık

toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır” şeklinde tanımlanmıştır. Orman tanımı kapsamına girmeyecek alanlar ise ;

- A) Sazlıklar
  - B) Step bitkileriyle örtülü yerler,
  - C) Her çeşit dikenlikler,
  - Ç) Parklar,
  - D) Şehir mezarlıklarlarıyla kasaba ve köylerin sınırları içerisinde bulunan eski(kadim) mezarlıklardaki ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,
  - E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda doğal olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık türlerinin bulunduğu yerler,
  - F) Orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleriyle özel mülkiyette bulunan ve tarım arazisi olarak kullanılan, dağınık veya yer yer küme ve sıra halindeki her tür ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,
  - G) Orman sınırları dışında olup, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli arazideki her tür ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,
  - H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dahil olmak üzere her tür meyveli ağaç ve ağaççıklar,
  - I) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle, özel kanunu gereğince Devlet ormanlarından tefrik edilmiş ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler ile 9.7.1956 tarih ve 6777 sayılı kanunda tasrih edilen yabancı veya aşılansız fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar,
  - J) Funda veya makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler,
- olarak belirtilmiştir[36].

1.4. Yasalarda Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma

1.4.2. 3116 Sayılı Yasa

3116 sayılı orman yasası maddelerinde orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanlardan yararlanma konusunda bir hüküm bulunmamaktadır.1938 yılında hükümet

tarafından orman kanununun bazı maddelerini değiştiren bazı maddeler ekleyen tasarı Meclise sunulmuş, bu tasarıda orman sayılmayan sahipli araziden yararlanmada yasal işlemlerin iř sahiplerine güçlük getirilmeden ve hiçbir ücret alınmadan yapılması sağlanmaya çalışılmış, bir geçici madde eklenerek orman sayılmayan sahipli araziden kesimin orman idaresinin yapacağı inceleme ve izne bağlanması,bu durumda bir ücret alınmaması ve parasız belge verilmesi değerlendirilmişti. Ancak tasarı Tarım Bakanlığı 'nca uygun görülmemiş, geri alınan tasarıda bazı değişiklikler yapılarak orman sayılmayan alanlardan yapılan kesimlerde taşımaların köy ihtiyaç heyetlerinin tutanakları ile yapılması kabul edilmiştir [28, 37].

1.4.3. 4785 Sayılı Yasa

4785 sayılı orman yasasının 13. maddesiyle, orman sayılmayan ağaç ve ağacıklarla kaplı alanlardan yapılan kesimlerde taşımaların köy ihtiyaç heyetlerinin tutanakları ile yapılması koşulu kaldırılmıştır [27].

1945 yılından sonra yaşanan siyasi gelişmeler ve Devletleştirme Yasasına yönelik eleştiriler, yönetimi elinde bulunduranlar üzerinde yoğun baskılar oluşturmuş, köylülerin her türlü orman ürünü ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik verilmesi, kapalılığın %50 ve altında olduğu, diğer kısımların çalı ve gevenle kaplı olduğu alanlarda hayvan otlatmaya izin verilmesi ve orman sayılmayan alanlara müdahale edilmemesi gibi birtakım önlemlere başvurularak bu tepkiler azaltılmaya çalışılmıştır [38].

1.4.4. 5653 Sayılı Yasa

1950 yılında yürürlüğe giren bu yasada orman sayılmayan ağaç ve ağacık alanlardan yararlanma konusu ek madde 7 ile düzenlemiştir.Bu maddeye göre;

Bu kanunun 1. maddesinin (c) fıkrasında yazılı ağaçlardan sahipleri her türlü kişisel ihtiyaçları ve pazar satışı için, yine aynı maddenin (d) fıkrasında yazılı ağaç ve ağacıklardan sahipleri kendi yapacak ve yakacak ihtiyaçları için hiçbir kayıt ve koşula bağlı olmadan yararlanırlar.

Devlet ormanları içinde veya bitişiğindeki sahipli arazide dağınık veya grup halinde bulunan ve ormanlarda doğal olarak yetişen her çeşit orman ağaç ve ağacıklarından türlü

yararlanma şekilleri ve orman dışındaki sahipli arazide bulunan ve (d) fıkrasında yer alan ağaç ve ağaççıkların pazarda satılması halinde tabi olacağı işlemler bu kanunun yayım tarihinden itibaren en geç 3 ay içinde Tarım Bakanlığı'na belirtilir.

Yukarıda fıkralarda yazılı ağaç ve ağaççıklardan sahiplerinin yararlanma ilkelerinin tespitinde köy ihtiyar heyetlerinin yılda iki defa beyanname vermesi ve bu beyannamelere ait işlemlerin işletme müdürlüğünce en geç 3 ay içerisinde tamamlanarak köy ihtiyar heyetlerine tebliği göz önünde tutulur [27].

1.4.5. 6831 Sayılı Yasa

6831 sayılı yasada orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma ilkeleri yayınlandığı tarihte yasanın 116. maddesiyle düzenlenmiştir.

116. maddeye göre orman sayılmayan yerlerdeki ağaç ve ağaççıklardan sahipleri aşağıda yazılı şekillerde yararlanırlar:

a) (E) fıkrasındaki ağaç ve ağaççıkları sahipleri her türlü kişisel ihtiyaçları ve pazar satışları için hiçbir kayıt ve koşul aranmadan kesip nakledebilirler.

b) (D, F, G) fıkralarında yazılı yerlerde bulunan ağaç ve ağaççıkları sahipleri kişisel ihtiyaçları için hiçbir kayıt ve koşul aranmadan kesip kullanabilirler.

c) (D, F, G) fıkralarında yazılı yerlerde bulunan ağaç ve ağaççıkların pazar yerlerine nakledilebilmesi ve satılabilmesi yalnız damga ve nakliye işlemine tabi olup, bu işlemin ne şekilde yapılacağı Tarım Bakanlığı'na belirlenir.

d) 1. maddenin (G) fıkrasındaki ağaç ve ağaççıklardan kesim yapacaklar, kesim yapmadan önce en yakın orman bölge şefine başvurarak kesecekleri ağaçları damgalattırırlar.

Bölge Şefliği bu başvuruları en fazla 1 ay içerisinde sonuçlandırmak zorundadır.

Bu hükme aykırı hareket edenler, bu kanunun 109. maddesine göre cezalandırılmakla beraber ürün müsadere olunur [31].

1.4.5.1. 2896 Sayılı Yasa ile Değişik 116. Madde

1984 yılında 2896 sayılı yasa ile orman sayılmayan alanlardan yararlanmayı düzenleyen 6831 sayılı orman yasasının 116. maddesi değiştirilmiştir. Değişikliğe göre 116. madde ;

A) (Ç) ve (E) bentlerinde yazılı yerlerde, (D) bendindeki şehir mezarlıkları ve (H) bendindeki her nevi meyveli ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerlerden (Fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri hariç) sahipleri her türlü kişisel ihtiyaçları ve pazar satışları için hiçbir kayıt ve koşul aranmadan kesim ve taşıma yapabilirler.

B) (F) ve (G) bentlerinde yazılı yerlerden, (D) bendinde belirtilen kasaba ve köylerin sınırları içerisindeki mezarlıklardan, (H) bendindeki fıstık çamlıkları ve palamut meşeliklerinden sahiplerinin kişisel ihtiyaçları ve pazar satışları için yapacakları kesimler keşif, damga ve nakliye işlerine tabi olup, bu yerlerden pazar satışları için yararlanacak olanlardan idarenin yapacağı masraflar peşin olarak tahsil edilir. Bu işlemlerin usul ve ilkeleri Tarım ve Orman Bakanlığı'na tespit olunur.

Bu hükme aykırı hareket edenler bu kanunun 109. maddesine göre cezalandırılmakla beraber ürün müsadere olunur şeklindedir[39].

1.4.5.2. 3373 Sayılı Yasa ile Değişik 116. Madde

1987 yılında 3373 sayılı yasanın 15. maddesiyle 116. maddede son değişiklik yapılmıştır.

Yapılan değişiklikle 116. maddenin (A) bendine “kesilen ağaçların Devlet ormanlarında bulunan ağaç türlerinden olması halinde bu ağaçlar için bir tutanak düzenlenir, ayrıca damga ve nakliye belgesi aranmaz” şeklinde bir fıkra eklenmiş ve (B) bendi değiştirilmiştir. Orman sayılmayan sahipli arazilerdeki ağaçların kişisel ihtiyaçlar için kesilmesi ve nakledilmesinde ortaya çıkan zorlukları kaldırmak amacıyla bu maddeye bir fıkra eklenmiş ve (B) bendi yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklikle, orman dışında özel mülkiyetteki yerlerden sahiplerinin kişisel ihtiyaçlarını karşılama kolaylığı ve olanağı getirilmiş ve buradaki bürokratik engeller kaldırılmıştır [35].

2896 ve 3373 sayılı yasalarla yapılan değişikliklerle orman sayılmayan alanlardan yararlanmayı düzenleyen 116. madde;

A) (Ç) ve (E) bentlerinde yazılı yerlerden, (D) bendindeki şehir mezarlıkları ve (H) bendindeki her nevi meyveli ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerlerden (Fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri hariç) sahipleri her türlü kişisel ihtiyaçları ve pazar satışları için hiçbir kayıt ve koşul aranmadan kesim ve taşıma yapabilirler.

Kesilen ağaçların Devlet ormanlarında bulunan ağaç türlerinden olması halinde bu ağaçlar için bir tutanak düzenlenir, ayrıca damga ve nakliye belgesi aranmaz.

B) (F) ve (G) bentlerinde yazılı yerlerden, (D) bendinde belirtilen kasaba ve köy hudutları içerisindeki mezarlıklardan, (H) bendindeki fıstık çamlıkları ve palamut meşeliklerinden sahiplerinin her türlü yapacak ve yakacak ihtiyaçları mahalli orman idaresine haber vermek ve bir tutanak düzenlenmek suretiyle karşılanabilir. Bu durumda damga ve nakliye tezkeresi aranmaz. Bu yerlerden sahiplerinin pazar satışları için yapacakları her türlü kesimler inceleme, damga ve nakliye işlemlerine tabidir. Orman idaresinin yapacağı masraflar arazi sahiplerinden peşin olarak tahsil edilir şeklindedir [39] .

1.5. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Uygulamaları

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklardan yararlanma uygulamaları yürürlükte olan 6831 sayılı yasanın 1. ve 116. maddesi ve bu maddelere göre hazırlanmış, 1993 yılında yürürlüğe giren, 1994 ve 2000 yıllarında değişikliğe uğrayan orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklardan sahiplerinin yararlanma şekil ve ilkeleri hakkındaki yönetmeliğe göre yürütülmektedir.

Yönetmeliğe göre orman sayılmayan alanlardan yararlanmak isteyen kişiler bir dilekçe, başvuran taşınmaz sahibi ise tapu dairesinden alınmış onaylı tapu kayıt örneği, başvuran pay sahiplerinden biri ya da bunlar dışında üçüncü kişiler ise yönetmelikte belirtilen koşullarda noterden vekaletname ya da muhtar ve ihtiyar heyetinin en az iki üyesi tarafından onaylanmış bir dilekçe ile orman işletme müdürlüğüne başvurmaları gerekmektedir.

Dilekçe ve dilekçeye eklenecek belgelerin tamam olduğu anlaşıldığında ilgiliye araziye çıkma günü verilir. Arazi incelemesi yapılmadan önce başvuru sahibi belirlenen miktardaki ücreti işletme muhasebesine yatırmak zorundadır.

Arazide alanın orman sayılan yerlerden olup olmadığı, başvuru sırasında orman idaresine sunulan tapu ya da tapu yerine geçen mülkiyet belgeleri araziye uygulanarak

arazi türü ve yüzölçümü itibariyle alana uyup uymadığı oluşturulan kurul tarafından araştırılır.

Belgelerin araziye uygulanmasından sonra incelemeyi yapan kurul tarafından arazide inceleme tutanağı düzenlenir ve imza edilir.

Arazide alınan notlar ve düzenlenen inceleme tutanağına göre kesim izni verilsin ya da verilmesin büroda inceleme raporu, harita ve kroki düzenlenir. Arazi inceleme tutanağı ve inceleme raporu; orman kadastrosu yapılan yerler, hazinenin ve orman idaresinin de taraf olduğu ve incelenen taşınmazın orman sayılan yerlerden olup olmadığı konusunda dava konusu edildiği kesinleşmiş mahkeme kararı bulunan yerler, orman kadastrosu ve kesinleşmiş mahkeme kararı bulunmayan yerler başlığı altında üç ayrı şekilde düzenlenir. Orman kadastrosu yapılmamış yerlerde arazi inceleme tutanağında başvuru sahibi, kesim yapılmak istenen alan, komşu arazilere ilişkin bilgiler, mülkiyet belgesi ile ilgili bilgiler, belgelerin araziye uygulanmasıyla elde edilen veriler, alanın gizli memleket haritası, amenajman planı ve hava fotoğraflarındaki durumu ile ilgili bilgiler verilir. İnceleme raporunda bu bilgiler değerlendirilir ve yararlanma izni verilip verilmeyeceği belirtilir. Kesinleşmiş orman kadastrosu bulunan yerlerde gizli memleket haritası verileri, amenajman planı verileri, hava fotoğrafı verileri, komşu arazilere ilişkin bilgiler kısmı; kesinleşmiş mahkeme kararı bulunan yerlerde bunlara ek olarak orman kadastro verileri değerlendirme dışında bırakılmaktadır.

Kesim izni verilecekse inceleme raporu yönetmelikte belirtilen odun ürünü miktarları sınırlar dikkate alınarak işletme müdürlüğü veya orman bölge müdürlüğü tarafından onaylanır. Kesim izni verilmeyecekse işletme müdürlüğünce durum başvuru sahibine bir yazı ile bildirilir, ayrıca orman bölge müdürlüğüne bilgi verilir.

Kesim izni verilmediği durumda başvuru sahibi orman bölge müdürlüğüne itiraz edip başvurunun tekrar incelemesini isteyebilir. Bu durumda orman bölge müdürlüğü tarafından kurul oluşturulur ve tekrar inceleme yapılır. İnceleme sonunda verilen karar kabul edilmezse başvuru sahibi Orman Genel Müdürlüğüne itiraz edebilir. Yapılan itiraz üzerine Orman Genel Müdürlüğü'nce bir kurul oluşturulur ve durum kesin sonuca bağlanır.

Kesim izni verilen yerlerde ilgilinin hangi gün ve saatte yerinde bulunması gerektiği işletme şefliğince bir yazı ile başvuru sahibine bildirilir, dikili ağaç damgası yapılmak üzere alana gidilir. Alanda ağaçlar tek tek sayılarak hacimleri belirlenir ve dikili ağaç tespit tutanağı düzenlenir.

Dikili ağaç damgası yapılan ağaçlar kesildikten sonra ilgili işletme şefi ve muhafaza memuru alana giderek ürünün dikili ağaç tutanağına uygun olup olmadığını denetler. Uygunluk sağlanıyorsa yapılacak ürün mamul damga ile damgalanır ve tomruk tutanağı düzenlenir. Yakacak odun varsa miktar olarak tutanağa yazılır. Tutanakta yazılı ürün mevcut nakliyyeye bağlanır. İlgili yönetmelik Ek 1'de verilmiştir.

1.6. Araştırma alanının genel tanıtımı

Araştırma alanı Trabzon ili ile sınırlandırılmıştır. Trabzon, Doğu Karadeniz Bölgesinde, 40°16'14"-40°28'42" doğu boylamları ile 40°30'50"-40°38'08" kuzey enlemleri arasında yer almaktadır [40].

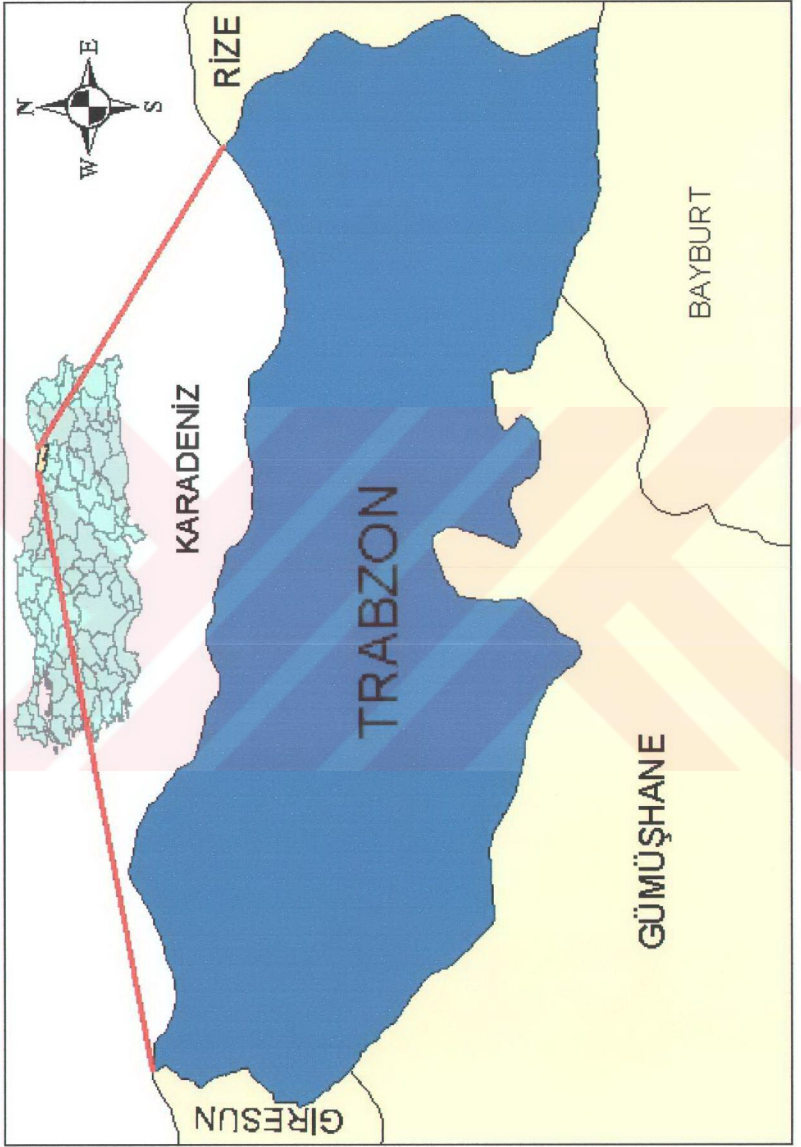
Trabzon ilinin toplam alanının 763 515,25 hektar olduğu tespit edilmiştir. Trabzon yöresinin toplam alanının 321 347,34 hektarı (% 42,09) orman arazisi, 361 400,69 hektarı (% 47,33) alpin mera arazisi, 838,82 hektarı (% 0,11) orman içi mera arazisi ve 79 928,40 hektarı (% 10,47) tarım ve yerleşim alanı niteliğindedir [41].

Trabzon ili Çaykara, Hayrat, Dernekpazarı, Köprübaşı, Of, Sürmene, Araklı, Arsin, Yomra, Maçka, Akçaabat, Düzköy, Çarşıbaşı, Tonya, Vakfikebir, Beşikdüzü, Şalpazarı olmak üzere 17 ilçe ve 537 köyden oluşmaktadır. 2000 yılı genel nüfus sayımına göre şehir nüfusu 478 954, köy nüfusu 496 183, toplam nüfusu ise 975 137'dir[42].

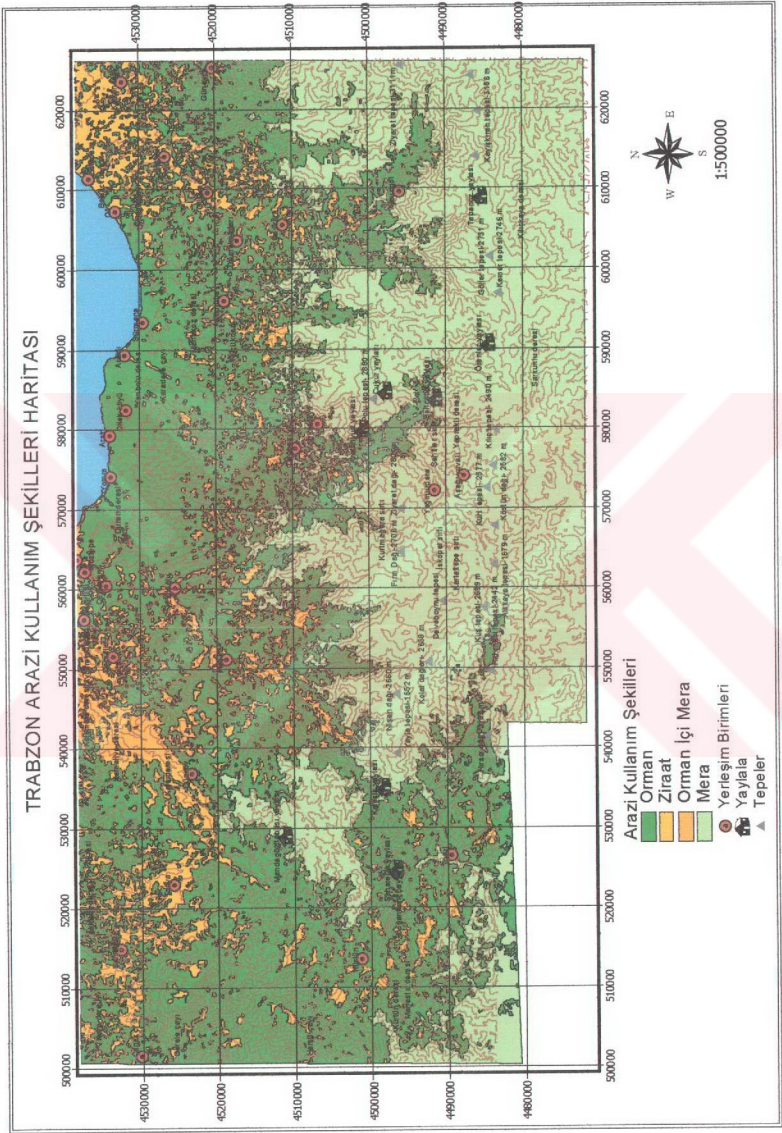
Trabzon İli'nde 3402 sayılı Kadastro Yasası'na göre, Akçaabat'ta 2463 hektar, Araklı'da 854 hektar, Arsin'de 1002,7 hektar, Beşikdüzü'de 17 hektar, Çarşıbaşı'nda 30 hektar, Çaykara'da 7573 hektar, Düzköy'de 4151,82 hektar, Maçka'da 11 941,912 hektar, Merkez köylerde 443 hektar, Of'ta 1174 hektar, Sürmene'de 2593 hektar, Şalpazarı'nda 752 hektar, Tonya'da 1599 hektar, Vakfikebir'de 293 hektar, Yomra'da 694,85 hektar olmak üzere toplam 35 566,164 hektar orman alanının sınır tespiti yapılmıştır.

Trabzon İli'nde Akçaabat'ta 2133,2 hektar, Of'ta 405 hektar, Çaykara'da 795 hektar, Sürmene'de 541,8 hektar orman alanının 6831 sayılı Orman Yasası'na göre sınırlandırılması yapılmıştır.

Şekil 1. Araştırma alanının tanıtımı

Şekil 2. Araştırma alanının arazi kullanım şekilleri haritası [40].

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Materyal

Araştırmanın gerçekleşmesinde Trabzon sınırları içerisinde bulunan

1. Trabzon Orman İşletme Müdürlüğü (Trabzon), Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü (Sürmene) ve Maçka Orman İşletme Müdürlüğü (Maçka)
  - a. Çalışma programları kayıtları,
  - b. Orman sayılmayan yerlerden yapılan kesimleri gösteren cetveller,
  - c. Orman sayılmayan yerlerden yapılan kesimleri gösteren kayıtlar,
2. Orman idaresinde görev yapan orman mühendislerine ve orman sayılmayan alanlardan kesim yapmış kişilere uygulanan anketler,
3. Arazi çalışmasıyla elde edilen bilgiler,
4. Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Kadastro Mülkiyet Şube Müdürlüğü arazi kadastro ve orman kadastro kayıtları,
5. Konu ile ilgili yayınlanmış kaynaklar materyal olarak kullanılmıştır.

2.2. Yöntem

Orman sayılmayan alanlardaki ağaç ve ağaççıklardan yapılan yararlanmalarla ilgili durumu belirlemek amacıyla örnek bir alan seçilerek konunun irdelenmesi amaçlanmıştır.

Ormancılık örgütü çalışanları ve orman sayılmayan alanlardan yararlanma izni alan kişilerin görüş ve düşünceleri anketler ve gözlemler yapılarak tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.2.1. Verilerin Elde Edilmesi

Verilerin elde edilmesi Trabzon, Maçka ve Sürmene İşletme Müdürlüklerine ait çalışma programları, orman sayılmayan yerlerden yapılan kesimleri gösteren cetveller, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Kadastro Mülkiyet Şube Müdürlüğü kadastro kayıtları,

ormancılık örgütü çalışanları ve orman sayılmayan alanlardan yararlanan kişilere uygulanan anket sonuçları ve gözlemlerden yararlanılmıştır.

İşletme müdürlüklerinin çalışma programlarından 1998-2002 yılları arasında orman alanlarından ürettikleri yakacak ve yapacak odun miktarları belirlenmiştir. Bu değerler işletme müdürlüklerinin orman sayılmayan alanlardan yapılan kesimleri gösteren cetvellerden elde edilen yakacak ve yapacak odun miktarları ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca bu cetvellerden yararlanarak işletme müdürlüklerinde 1998-2002 yılları arasında yapılan başvuru ve izin verilen başvuru sayısı, başvuruların pazar satışı ve kişisel ihtiyaçlara göre dağılımı, arazi ve orman kadastro yapılmış ve yapılmamış yerlerdeki yararlanma durumu belirlenmiştir.

Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Kadastro Mülkiyet Şube Müdürlüğü'nden elde edilen kayıtlardan yararlanarak araştırma alanında orman kadastro durumu belirlenmiştir.

2.2.2. Anketlerin Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırma için orman sayılmayan alanlardan yararlanma izni alan kişilere ve konunun uygulamasını yapan ya da yapmış ormancılık örgütü çalışanlarına olmak üzere farklı iki anket hazırlanmıştır.

İstatistik değerlendirmelerin yapılabilmesi için Trabzon'da son 5 yılda gerçekleşen yararlanma sayıları tespit edilmiş ve bulunan yararlanma sayıları istatistiki formülde kullanılarak anket yapılması gerekli kişi sayısı belirlenmiştir.

Buna göre[43];

$$n = \frac{Z^2 \cdot N \cdot P \cdot Q}{N \cdot D^2 + Z^2 \cdot P \cdot Q}$$

formülünden yararlanılarak örnek büyüklüğü belirlenmiştir.

n : Örnek büyüklüğü

Z: Güven aralığı (%95'lik güven katsayısı 1,96 alınmıştır)

P: Ölçmek istediğimiz özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali

(Çalışmamızın çok amaçlı olmasından dolayı bu oran %50 alınmıştır)

Q: 1-P

D: Kabul edilen örnekleme hatası (%10 alınmıştır)

N: Ana kütle büyüklüğü (631)

Kullanılan örnekleme formülü sonucu en az 84 kişiye anket uygulanması gerektiği belirlenmiş, ancak 100 kişiyle anket yapılmıştır. Hazırlanan ankette kişilere meslekleri, eğitim durumları, gelir durumları, yararlanma amaçları, güncel arazi kullanım durumu, yararlanma için yapılan başvuru sayısı, uygulamada karşılaşılan sorunları içeren 12 adet soru hazırlanmıştır. Cevaplamada ve değerlendirmede kolaylık sağlaması açısından sorular seçenekli olarak hazırlanmıştır [Ek 2'de].

Ormancılık örgütü çalışanlarına (3 orman işletme müdürü, 3 orman işletme müdür yardımcısı, 14 orman işletme şefi ile ve bu görevlerde bulunmuş 14 kişi) yasal orman tanımının yeterli olup olmadığı, yasanın 1. maddesi 2. fıkrasındaki orman sayılmayan alanların ormanlar üzerine etkisi, uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, bu sorunlara getirilen çözüm önerilerini içeren 7 adet soru sorulmuştur. Bu soruların bazılarında seçenek oluşturulmuş, bazılarında ise seçenek oluşturulmamış ve anket formunda gerekli boşluklar bırakılarak ankete katılanların konu hakkında kendi düşüncelerini açıklamaları istenmiştir [Ek 3'te].

2.2.3. Kullanılan Yöntemler

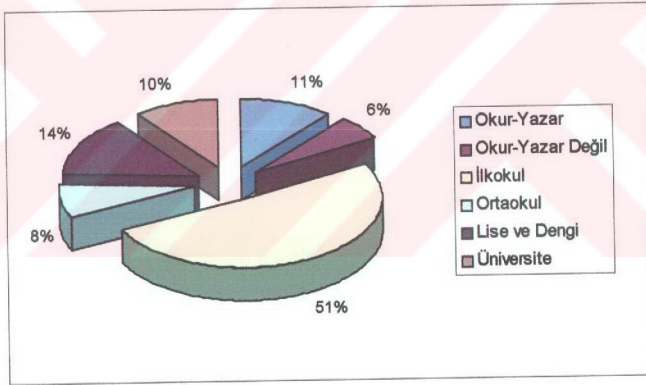
Elde edilen veriler yüzde oranlar şeklinde ifade edilmiştir.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

3.1. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanan Kişilerin Özellikleri

3.1.1. Eğitim Durumu

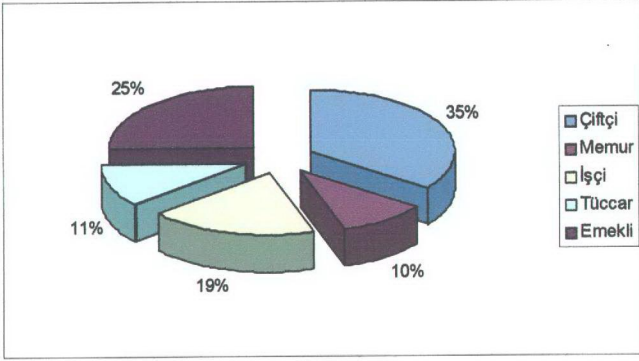
Ankete katılanların eğitim durumları incelendiğinde ilk sırayı %51 oranla ilkokul mezunları, ikinci sırayı %14 oranla lise ve dengi okul mezunları, üçüncü sırayı %11 oranla okula gitmemiş ancak okur-yazar olanlar, dördüncü sırayı %10 ile üniversite mezunları, beşinci sırayı %8 oranla ortaokul ve son sırayı %6 oranla okur-yazar olmayanların aldığı tespit edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Yararlanma izni verilenlerin eğitim durumu

3.1.2. Mesleki Durum

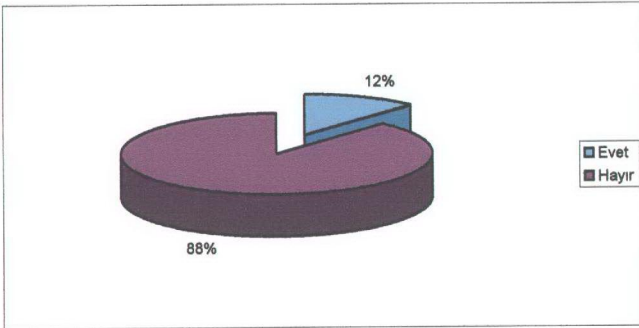
Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan için başvuruda bulunanlar mesleklerine göre değerlendirildiğinde %35'inin çiftçi, %25'inin emekli, %19'unun işçi, %11'inin tüccar ve %10'unun memur olduğu belirlenmiştir (Şekil 4).

Şekil 4. Yararlanma izni verilenlerin mesleki durumu

3.1.3. Ormanlık Faaliyetlerinden Elde Edilen Gelirler

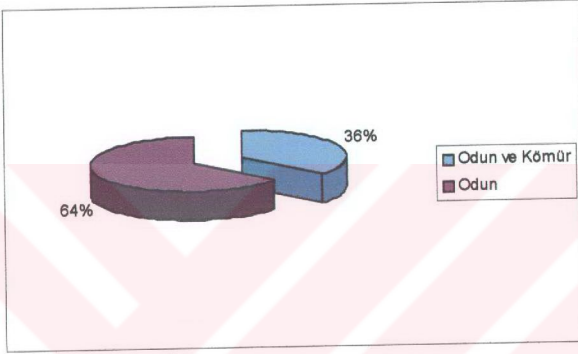
Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanan kişilerin ormanlık faaliyetleriyle ilişkisini belirlemek amacıyla hazırlanan anket sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, ankete katılanların %88'inin ormanlık faaliyetlerinden gelir elde etmediği, %12'sinin ise çeşitli miktarlarda orman işçisi olarak gelir sağladığı tespit edilmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Ormanlık faaliyetlerinden elde edilen gelirler

3.1.4. Kullanılan Kışık Yakıt Türü

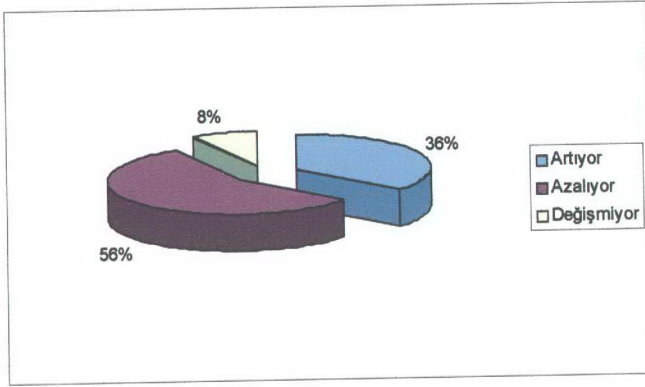
Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmak için başvuran kişilerin %36'sının yakacak ihtiyacını odun ve kömür kullanarak, %64'ünün de sadece odun kullanarak karşıladıkları tespit edilmiştir.

Şekil 6. Kullanılan kışık yakıt türü

3.1.5. Orman Alanlarının Durumuna İlişkin Görüşler

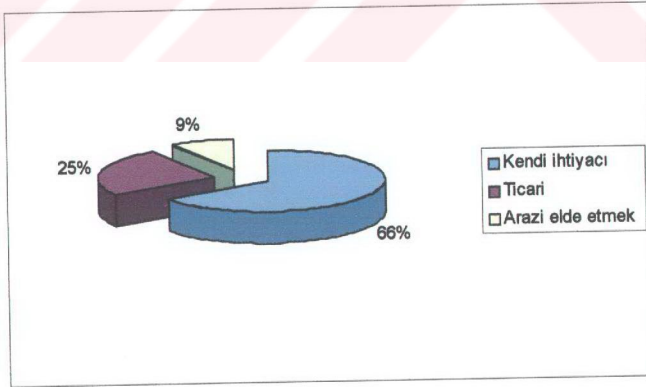
Yapılan anket sonucu orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanan kişilerin %56'sı ormanların azaldığı, %36'sı ormanların arttığı ve %8'i de ormanlarda herhangi bir değişimin olmadığı doğrultusunda görüş bildirmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Orman alanlarının durumuna ilişkin görüşler

3.1.6. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Amacı

Ankete katılan kişilerin %66'sı kendi ihtiyacını karşılamak, %25'i ticari amaçlı kullanım ve %9'u arazi elde etmek amacıyla başvuruda bulunmuştur. (Şekil 8).

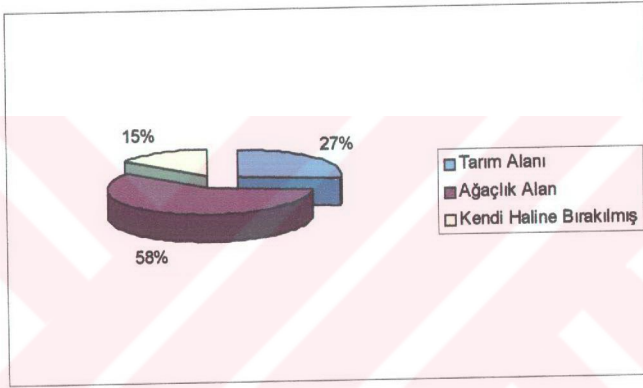

Şekil 8. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma amacı

3.1.7. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlarda Yararlanmadan Sonra Alanın Kullanım Durumu

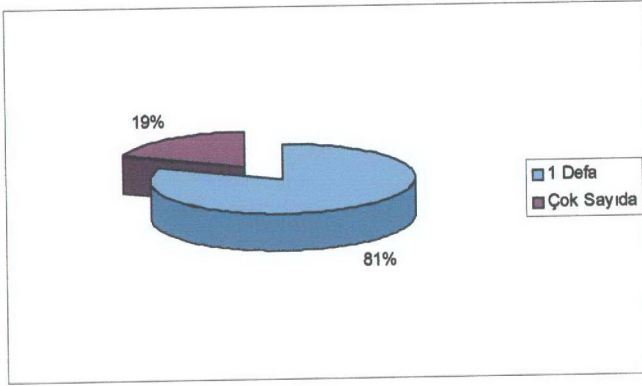
Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlarda kesim yapıldıktan sonra güncel arazi kullanımları değerlendirildiğinde, alanların %58'inin ağaçlık alan, %27'sinin tarım arazisi olarak kullanıldığı ve %15'inin de herhangi bir amaçla kullanılmadığı belirlenmiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlandıktan sonra alanın kullanım durumu

3.1.8. Yararlanma İzni İçin Yapılan Başvuru Sayısı

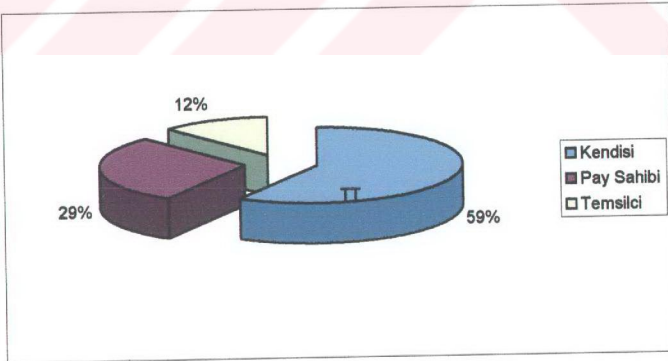
Ankete katılanların %81'i orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmak için bir defa, %19'u ise birden çok sayıda başvuruda bulunmuştur (Şekil 10).

Şekil 10. Yararlanma izni için yapılan başvuru sayısı

3.1.9. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardaki Sahiplilik Durumu

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanlardan yararlanan kişilerin %59'unun alanın tek sahibi olduğu, %29'unun ise pay sahibi olduğu ve %12'sinin de temsilci olarak başkasının arazisinden kesim yaptırdığı belirlenmiştir (Şekil 11).

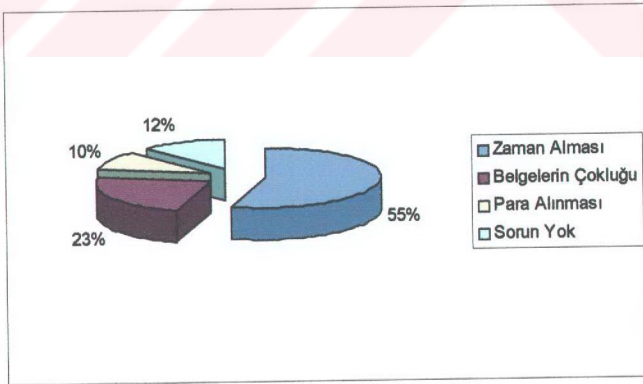
Şekil 11. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlarda sahiplilik durumu

3.1.10. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Sırasında Karşılaşılan Sorunlar

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanan kişilerin karşılaştığı sorunlar incelendiğinde; %55'inin işlemlerin tamamlanmasının zaman almasını, %23'ünün belgelerin çok olmasını, %10'unun işlemler için para istenmesini sorun olarak belirttikleri ve %12'sinin ise herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları tespit edilmiştir (Şekil 12).

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma işlemlerinde zorluk en yoğun şekilde tapulama görmemiş bölgelerde, mülkiyet belgelerinin hisseli olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Taşınmazı ilk sahibinden sonra birkaç kuşak geçince araziyi fiili taksime göre kullanan kişiler kayıtlarda geçen diğer pay sahiplerini bulmakta zorluk çekmektedirler ve ne tapudaki çok hisseliği kaldırabilmekte ne de kendilerinden istenen noter onaylı vekaletnameleri idareye verebilmektedirler. Sonuçta sahip oldukları arazideki ağaçlardan yararlanmaları hem kendileri hem de orman idaresi açısından sıkıntı kaynağı olmaktadır [44].

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma işlemlerinden para alınması başvuru sahiplerince bir sorun olmaktadır. Bazı hallerde vatandaşın elde edeceği gelirden daha fazla gideri olabilmektedir [45].

Şekil 12. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma sırasında karşılaşılan sorunlar

3.2. Ormancılık Örgütü Çalışanlarının Yaklaşımı

3.2.1. Yasal Orman Tanımının Yeterliliği

Ormancılık örgütü çalışanlarına uygulanan anketlere verilen cevaplarda, çalışanların %68'inin mevcut yasal orman tanımının orman olması gereken yerleri belirlemede yeterli olmadığını, %32'sinin ise mevcut yasal orman tanımını yeterli bulduğu belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada da yasadaki orman tanımının orman rejimine ayrılması gereken alanları belirlemede yetersiz olduğunun söylenebileceği ifade edilmektedir. Ülkemizde toprak muhafaza karakteri taşıyan alanlar üzerinde yer alan ağaç ve ağaççıklarla örtülü alanların kesinlikle, başka hiçbir koşula bağlı kalmaksızın orman rejimi içerisinde olması gerekir. Yani bu alanların 6831 sayılı orman yasasının 1. maddesi 2. fıkrasıyla orman rejimi kapsamı dışında değerlendirilmemesi gerekir [46].

Tablo 1. Yasal orman tanımının yeterliliği

	Sayı	%
Evet	11	32
Hayır	23	68

3.2.2. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanların Ormanlar Üzerine Etkisi

6831 sayılı yasanın 1. maddesi 2. fıkrasında belirtilen yerlerin orman sayılmamasının ormanlar üzerindeki etkileri ormancılık örgütü çalışanlarına göre değerlendirildiğinde %56'sının sosyal baskıyı azaltarak ormanlar üzerinde olumlu yönde etki yaptıkları, %26'sının orman alanlarında daralmaya neden olduğu ve %18'inin ise ormanlar üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı doğrultusunda görüş bildirmişlerdir.

Yapılan bir çalışmada yasanın 1.maddesi 2. fıkrasında belirtilen orman sayılmayan alanlardaki ağaç ve ağaççıkları açıklayan bentlerin yasadan çıkarılması, bu tür alanlara farklı statüler getirilerek sahiplerinin yararlanmasının kolaylaştırılması gerektiği ve böylece ağaç servetimizin artırılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir[53].

Tablo 2. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanların ormanlar üzerine etkisi

	Sayı	%
Olumlu	19	56
Olumsuz	9	26
Etkisi Yok	6	18

3.2.3. Orman Rejimine Giren Alanların Belirlenmesi

Ankete katılan orman örgütü çalışanlarının %76'sı orman rejimine giren alanların arazi sınıflandırılması yapılarak, %12'si mevcut orman tanımının değiştirilerek ve %12'sinin ise arazi sınıflandırması ve tanım değişikliği yapılmadan sadece orman kadastro tamamlanarak belirlenmesi gerektiği görüşünü savunmaktadırlar. Ülkemizde, belli özelliklerdeki bitki örtüsü ile örtülü olmayı ve bu eksen üzerindeki sürekliliği gözetmeye dayalı orman tanımı yerine arazi sınıflandırılmasını da kullanan bir tanımlamaya duyulan ihtiyaç artmaktadır [47]. Tarım, orman ve meraya ayrılacak alanlar arazi sınıflandırması yapılarak belirlenmelidir [48, 49, 45].

Tablo 3. Orman rejimine giren alanların belirlenmesi

	Sayı	%
Arazi sınıflandırması	26	76
İlgili Yasa Maddesinin Değişimi	4	12
Orman Kadastrounun Tamamlanması	4	12

3.2.4. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Yönetmeliğinin Uygulanabilirliği

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmanın şekil ve ilkelerini belirleyen yönetmeliğin uygulanabilirliği konusunda ormancılık örgütü çalışanlarının %38'i yönetmeliğin uygulama kolaylığı sağladığını, %62'sinin ise uygulamada kolaylık sağlamadığını, yönetmelikte bürokratik işlemlerin fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Yönetmeliğin 23. maddesinde kızılâğaç ve kestane ağaçlarının kesim ve taşıma işlemlerinin ayrı bir işleme tabi tutulmak istendiği ancak bu maddenin 1. cümlesinde” yönetmeliğin 14. ve 15. maddelerinde sayılan sahiplilik belgelerinin sunumu ve sahiplilik ispatı halinde denilerek madde uygulamasının öncelikle bu şarta bağlandığı, yönetmeliğin 6, 8, 9 ve 10. maddeleriyle sahipliliğin ispatı için belgelerle birlikte ilgilinin işletme müdürlüğüne başvuracağı ve incelemeyi işletme müdür yardımcısı başkanlığında ilgili işletme şefi, kadastro mülkiyet şefi, orman muhafaza memuru, muhtar veya temsilcisi ile bilirkişiden oluşan komisyonun yapmasının hüküm altına alındığı görülmektedir. Yine aynı madde içeriğinde “her türlü kendi ihtiyaçları için orman idaresine haber vererek orman işletme şefince yapılacak inceleme sonucu düzenlenecek tutanak ile yararlanırlar, pazar satışı isteği halinde bu tutanak yapılacak damga ve kesilecek nakliye belgesine göre yapılır” hükmüne yer verilmekle maddenin uygulanabilir belirlilikte olmadığı anlaşılmaktadır [50].

Yönetmelikte açıklık olmaması nedeniyle bazı işletmelerde kendi ihtiyacını karşılamak için yapılan başvuru işlemlerinde ilgililerden gider karşılığı para alınmaktadır. Konuya açıklık getirilerek kendi ihtiyacında kullanmak amacıyla yapılan kesim başvurularında başvuru sahiplerinden ücret alınmaması gerektiği belirtilmelidir [44].

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmayı düzenleyen 6831 sayılı orman yasasının 116.maddesi (B) bendinde belirtilen alanlardan sahiplerinin her türlü yapacak ve yakacak ihtiyaçlarının yerel orman idaresine haber vermek ve bir tutanak düzenlenmek suretiyle karşılanabileceği belirtilirken, orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan sahiplerinin yararlanma şekil ve ilkelerini düzenleyen yönetmeliğin 1. maddesinde gerek kendi ihtiyacında kullanmak gerekse pazar satışı için başvuruların orman işletme müdürlüklerine yapılacağı açıklanmıştır. Bu çelişkili ifadeler uygulamada güçlük oluşturmaktadır.

İlgili yasa ve yönetmeliğe göre işletme müdür yardımcısı başkanlığında oluşturulan komisyon inceleme yapılan alanın orman sayılan yerlerden olup olmadığını belirlemektedir. Ancak yürürlükteki yasalara göre bir yerin orman olup olmadığını belirleme yetkisi orman kadastro komisyonlarına aittir. Bu yönüyle uygulama orman yasasıyla çelişmektedir.

Tablo 4. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmanın şekil ve ilkelerini belirleyen yönetmeliğinin uygulanabilirliği

	Sayı	%
Evet	13	38
Hayır	21	62

3.2.5. Orman Sayılmayan Ağaç ve Ağaççıklarla Kaplı Alanlardan Yararlanma Sırasında Karşılaşılan Sorunlar

Ankete katılan ormancılık örgütü çalışanları orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma sırasında karşılaşılan sorunlara verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, en çok karşılaşılan sorunun %29 oranla sahipliliğin belirlenmesindeki güçlüklerin olduğu, diğer sorunların ise sırasıyla %27 oranla sahiplilik belgelerinin araziye uygulanması, %26 oranla bürokratik işlemlerin fazla oluşu, %14 oranla alanın vasfının belirlenmesi ve %4 oranla da eleman eksikliği olarak tespit edilmiştir. Türkiye'nin ormanlık ve ağaçlık alanlarında mülkiyet ve mevzuat problemi vardır ve bunlar devlet millet ilişkilerini bozmaktadır [45]. Mülkiyet sorunu çözümlenmediği için orman sayılmayan ağaç ve ağaççık alanlardan yararlanma isteklerinde vatandaş ikna edilememektedir [48]. Ayrıca eski tapuların yazılı miktarlarının küçük kapsadıkları iddia edilen alanın büyük oluşu, araziye uygulama imkanının olmayışı karşılaşılan sorunlar arasındadır [51]. Ülkemizde ormanların 31.12.1997 tarihi itibarıyla ancak %50.2'sinin tahdit ve kadastro yapılmışken Trabzon'da bu oran %22.6'dır [52]. Bu oranın düşük olması karşılaşılan sorunları arttırmaktadır.

Tablo 5. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma sırasında karşılaşılan sorunlar

Sorunlar	Sayı	%
Alanın vasfının belirlenmesinde sorunların yaşanması	11	14
Sahipliliğin belirlenmesindeki güçlükler	22	29
Sahiplilik belgelerinin araziye uygulanmasında sorunlarla karşılaşılması	21	27
Bürokratik işlemlerin fazla oluşu	20	26
Diğer	3	4

3.2.6. Ormancılık Örgütü Çalışanlarının Karşılaşılan Sorunlara Getirdikleri Çözüm Önerileri

Ormancılık örgütü çalışanları ile yapılan anketlerde belirtilen çözüm önerileri değerlendirildiğinde, öncelikli olarak arazi sınıflandırmasının yapılması, orman ve arazi kadastrounun bitirilmesi ve mülkiyet sorununun çözülmesi gerektiği, ayrıca işlemlerde vekaletnamenin alınmaması, yetkilerin orman işletme şeflerine devredilmesi, bu işlemlerin yoğun olduğu yerlerde ayrı bir birim oluşturulması ve orman bölge müdürlüğü onayının kaldırılması konusunda önerilerin getirildiği belirlenmiştir.

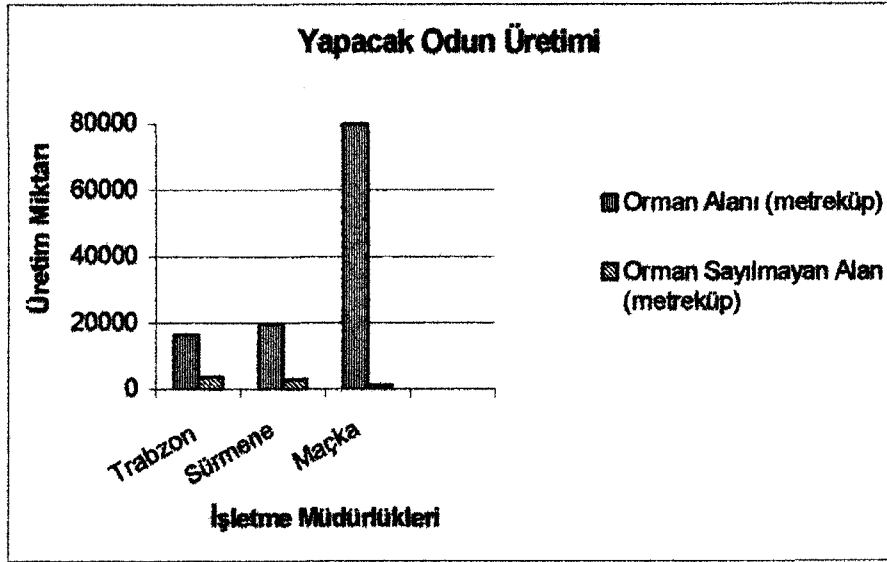
3.3. Orman İşletme Müdürlüklerinde Orman Alanı ve Orman Sayılmayan Alanlardan Elde Edilen Yapacak Odun Ürününün Karşılaştırılması

Tablo 6. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yapılacak odun miktarları

İşletme Müdürlükleri	Orman Alanı (m ³)	Orman Sayılmayan Alan(m ³)
Trabzon	16478	3519
Sürmene	19386	2817
Maçka	79750	1091

1998-2002 yılları arasında orman alanları ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yapılacak odun miktarları değerlendirildiğinde;

Trabzon'da orman alanlarından 16478 m³, orman sayılmayan alanlardan 3519 m³ yapılacak odun; Sürmene'de orman alanlarından 19386m³ , orman sayılmayan alanlardan 2817 m³ yapılacak odun; Maçka'da ise orman alanlarından 79750m³, orman sayılmayan alanlardan 1091m³ yapılacak odun elde edilmiştir.

Şekil 13. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yapacak odun miktarları

3.4. Orman İşletme Müdürlüklerinde Orman alanı ve Orman Sayılmayan Alanlardan Elde Edilen Yakacak Odun Ürününün Karşılaştırılması

Tablo 7. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun ürünü miktarları

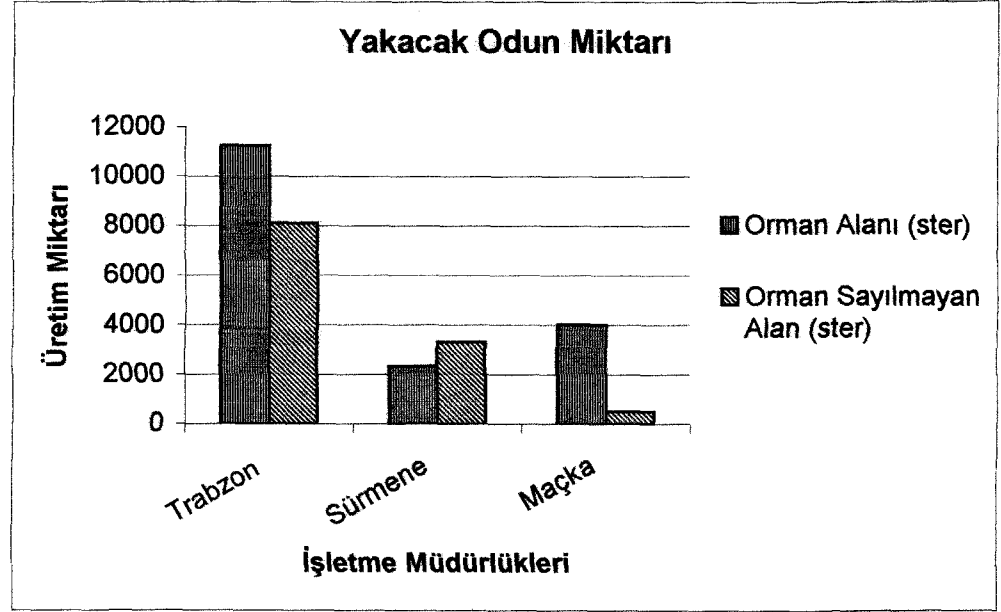
İşletme Müdürlükleri	Orman Alanı (ster)	Orman Sayılmayan Alan(ster)
Trabzon	11283	8127
Sürmene	2337	3328
Maçka	4027	500

1998-2002 yılları arasında orman alanlarından ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun miktarları değerlendirildiğinde;

Trabzon'da orman alanlarından 11283 ster yakacak odun elde edilmiştir. Orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun miktarı ise 8127 sterdir.

Sürmene'de orman alanlarından 2337 ster yakacak odun elde edilirken orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun miktarı 3328 sterdir.

Maçka'da orman alanlarından elde edilen yakacak odun miktarı 4027 ster, orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun miktarı ise 500 sterdir.

Şekil 14. Orman işletme müdürlüklerinde orman alanı ve orman sayılmayan alanlardan elde edilen yakacak odun ürünü miktarları

3.5. Orman Sayılmayan Alanlardan Yararlanmak İçin Yapılan Başvuru Sayıları

Tablo 8. Orman sayılmayan alanlardan yararlanmak için yapılan başvuru sayıları

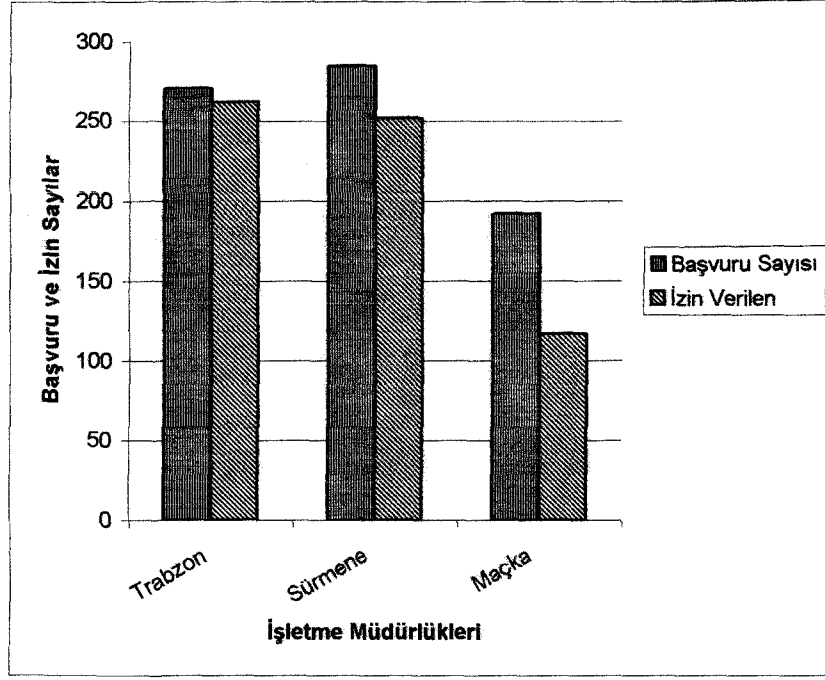
İşletme Müdürlükleri	Başvuru Sayısı	İzin Verilen
Trabzon	271	261
Sürmene	282	253
Maçka	192	116

1998-2002 yılları arasında orman sayılmayan alanlardaki ağaç ve ağaççıklardan yararlanmak için yapılan başvurular incelendiğinde;

Trabzon'da 271 başvuru yapılmış, bu başvuruların 261'ine yararlanma izni verilmiştir. Bu değerler dikkate alındığında Trabzon'da başvuruların %96.67'sine olumlu yanıt verilmiştir.

Sürmene'de 282 başvuru olmuş ve bu başvuruların 253'üne yararlanma izni verilmiştir. Yapılan başvuruların %89,71'i kabul edilmiştir.

Maçka'da ise yapılan 192 başvurunun 116'sına yararlanma izni verilmiştir. Başvuruların kabul edilme oranı %60.41'dir.

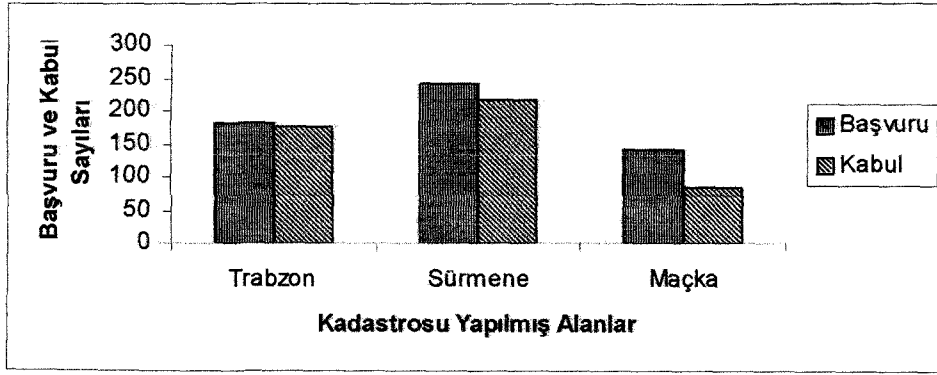
Şekil 15. Orman sayılmayan alanlardan yararlanmak için yapılan başvuru sayıları

3.6. Orman Sayılmayan Alanlardan Yararlanmak İçin Yapılan Başvuruların Kadastro Yapılmış ve Yapılmamış Alanlara Göre Dağılımı

Tablo 9. Arazi ve orman kadastro yapılmış alanlarda yararlanma durumu

İşletme Müdürlükleri	Kadastrosu Yapılmış Alan	
	Başvuru	Kabul
Trabzon	183	176
Sürmene	242	219
Maçka	142	86

1998-2002 yılları arasında arazi ve orman kadastro yapılan alanlardan Trabzon'da 183 başvuru olmuş, 176 başvuruya yararlanma izni verilmiştir; Sürmene'de 242 başvuru olmuş, bu başvuruların 219'una yararlanma izni verilmiştir; Maçka'da ise 142 başvuru yapılmış, 86 başvuruya yararlanma izni verilmiştir. Kadastro yapılan alanlardan toplam 567 başvuru yapılmış, 481 başvuruya yararlanma izni verilmiştir.

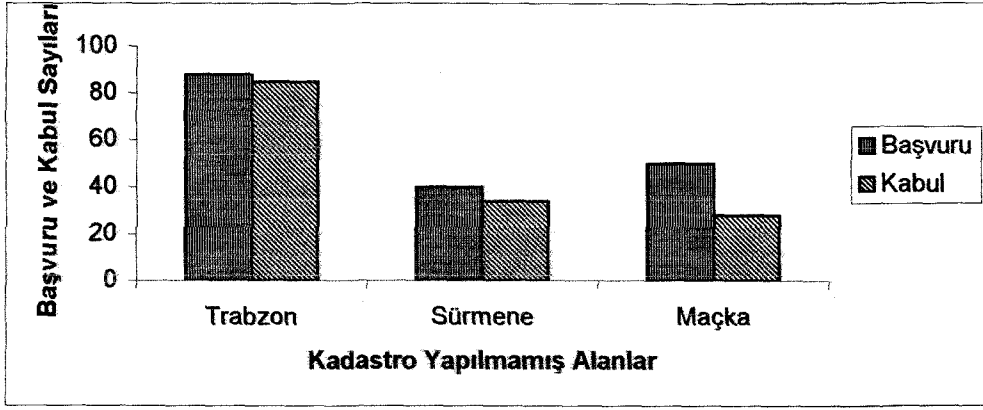
Şekil 16. Arazi ve orman kadastrosu yapılmış alanlarda yararlanma durumu

Tablo 10. Arazi ve orman kadastrosu yapılmamış alanlarda yararlanma durumu

İşletme Müdürlükleri	Kadastrosu Yapılmamış Alan	
	Başvuru	Kabul
Trabzon	88	85
Sürmene	40	34
Maçka	50	28

1998-2002 yılları arasında arazi ve orman kadastrosu yapılmamış alanlardan Trabzon'da 88 başvuru olmuş, bu başvuruların 85'ine izin verilmiştir; Sürmene'de yapılan 40 başvurunun 34'üne yararlanma izni verilmiştir; Maçka'da 50 başvuru yapılmış, 28'ine yararlanma izni verilmiştir. Kadastrosu yapılmamış alanlardan toplam 178 başvuru yapılmış, 147 başvuruya izin verilmiştir.

Şekil 17. Arazi ve orman kadastro yapılmamış alanlarda yararlanma durumu

3.7. Başvuruların Kişisel İhtiyaç ve Pazar Satışına Göre Dağılımları

Tablo 11. Başvuruların kişisel ihtiyaç ve pazar satışına göre dağılımları

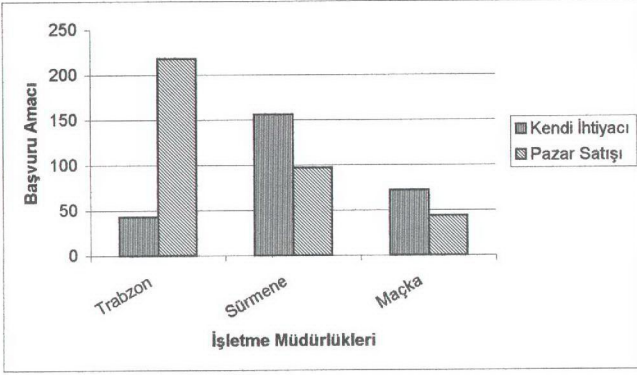
İşletme Müdürlükleri	Kendi İhtiyacı	Pazar Satışı
Trabzon	43	218
Sürmene	156	97
Maçka	72	44

1998-2002 yılları arasında yararlanma izni verilen kişilerin elde ettikleri odun ürünlerini kullanım amaçları değerlendirildiğinde;

Trabzon'da yararlanma izni verilen 261 kişinin 218'i odun ürününü pazarda satmak, 43'ü kendi ihtiyacını karşılamak için kullanmıştır. Trabzon'da izin verilen başvuruların %83.52'si pazar satışı, %16.48'i kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla.

Sürmene'de yararlanma izni verilen 253 kişinin 97'si odun ürününü pazar satışı, 156'sı kendi ihtiyacını karşılamak için kullanmıştır. Sürmene'de izin verilen başvuruların %38.34'ü pazar satışı, %61.66'sı kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla.

Maçka'da ise izin verilen 116 kişinin 44'ü ürünü pazarda satmak, 72'si kendi ihtiyacını karşılamak için kullanmıştır. Maçka'da izin verilen başvuruların %37.93'ü pazar satışı, %62.07'si ise kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla.

Şekil 18. Başvuruların kişisel ihtiyaç ve pazar satışına göre dağılımları

Şekil 19. Arsin yöresinden bir görünüm

Şekil 20. Vakfıkebir yöresinden bir görünüm

Şekil 21. Yalıncağ yöresinden bir görünüm

Şekil 22. Tonya yöresinden bir görünüm

Şekil 23. Maça yöresinden bir görünüm

4. SONUÇLAR

1. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanan kişilerle yapılan anketlerin değerlendirilmesi sonucunda ankete katılanların büyük bir çoğunluğu temsil eden % 94'lük kısmının okur-yazar oldukları, sadece % 6'lık kısmının okur-yazar olmadıkları tespit edilmiştir. Okur yazar olan grup içerisinde en yüksek orana ilkokul mezunları sahiptir (%51).

2. Anketin uygulandığı kişilerin mesleki durumları incelendiğinde orman sayılmayan alanlardan yararlanmak için başvuruda bulunanlar arasında en yüksek orana (%35) çiftçilerin sahip oldukları belirlenmiştir. Bunu emekli (%25), işçi (%19), tüccar (%11) ve memur (%10) meslek grupları izlemektedir.

3. Anketlerin incelenmesi sonucu orman sayılmayan alanlardan yararlanan kişilerin büyük çoğunluğunun (%88) ormancılık faaliyetlerinden gelir sağlamadığı tespit edilmiştir.

4. Ankete katılan yararlanma izni alan kişilerin önemli bir kısmı (%64) yakacak ihtiyacını sadece odun kullanarak, % 36'sı ise odun ve kömür birlikte kullanarak karşılamaktadırlar.

5. Yapılan anket sonucu orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlarda kesim yaptıran kişilerin % 56'sının ormanların azaldığını, % 36'sı ormanların arttığını ve %8'inin de ormanlarda herhangi bir değişimin olmadığı doğrultusunda görüş bildirmiştir. Ankete katılanlarla yüz yüze yapılan görüşmelerde ormanların azalmasının sebebi olarak ormanlardan aşırı faydalanmayı gösterdikleri belirlenmiştir. Ormanların arttığını belirten kişiler ise, ormanların kendiliğinden tekrar yenilendiğini ve yaşanan göçlerin bunda etkili olduğunu belirtmişlerdir.

6. Ankete katılan kişilerin çoğunluğunun (%66) orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma amacı kendi ihtiyaçlarını karşılamaktır. Anket uygulanan kişilerin % 25'i ticari amaçlı kullanım ve % 9'u ise arazi elde etmek amacıyla başvuruda bulunmuşlardır.

7. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan kesim yapıldıktan sonra kişiler genelde bu alanları yine orman ürünü elde etmek amacıyla ağaçlık alan (%58) olarak kullanmaktadırlar, kişilerin % 27'si bu alanları tarımsal ürün elde etmek için tarım arazisi olarak kullanmakta ve % 15'i de kesimden sonra alanı herhangi bir amaçla kullanmamaktadır.

8. Anket uygulanan kişilerin büyük çoğunluğu (%81) yararlanma izni almak bir defa, % 19'u ise birden çok sayıda başvuruda bulunmuştur.

9. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanan kişilerin % 59'unun tek tapu sahibi olduğu, % 29'unun ise hisseli tapu sahibi olduğu ve % 12'sinin de temsilci olarak başkasını arazisinden kesim yaptırdığı tespit edilmiştir. Genelde orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlar için başvuran kişilerin tek tapuya sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

10. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma konusunda kişilerin temel sorun olarak işlemlerin tamamlanmasının zaman almasını (%55), bunu belgelerin çok olması (%23), işlemler için para istenmesinin (%10) takip ettiği ve %12'sinin ise herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları ortaya konulmuştur.

11. Ormancılık örgütü çalışanlarının çoğunluğu (%68) yasal orman tanımının orman olması gereken yerleri belirlemede yetersiz kaldığı görüşüne sahiptir. Çalışanların %32'si ise var olan yasal orman tanımının yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

12. Ormancılık örgütü çalışanları % 56'lık bir oranla mevcut yasanın 1. maddesi 2. fıkrasında belirtilen yerlerin orman sayılmamasının ormanlar üzerinde sosyal baskıyı azaltarak ormanlar üzerinde olumlu yönde etki yaptıkları, % 26'sının orman alanlarında daralmaya neden olduğu ve % 18'inin ise ormanlar üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını belirtmişlerdir.

13. Ankete katılan ormancılık örgütü çalışanlarının büyük çoğunluğu (%76) orman rejimine giren alanların arazi sınıflandırılması yapılarak belirlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili diğer görüşler ise mevcut orman tanımının değiştirilerek (%12) ve arazi sınıflandırması ve tanım değişikliği yapılmadan sadece orman kadastro tamamlanarak belirlenmesi (%12) gerektiği şeklindedir.

14. Ormancılık örgütü çalışanlarının çoğunluğu (%62) orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan sahiplerinin yararlanma şekil ve ilkelerini düzenleyen yönetmeliğin uygulamada kolaylık sağlamadığını belirtmişlerdir. Çalışanların % 38'i ise yönetmeliğin uygulama kolaylığı sağladığı görüşündedir.

15. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma sırasında uygulamacıların en çok karşılaştıkları sorun sahipliliğin belirlenmesinde yaşanan güçlüklerdir, diğer sorunların ise sırasıyla sahiplilik belgelerinin araziye uygulanmasında karşılaşılan sorunlar, bürokratik işlemlerin fazla oluşu, alanın vasfının belirlenmesi sorunu ve eleman eksikliği olduğunu belirtmişlerdir.

16. 1998-2002 yılları arasında Trabzon'da elde edilen toplam yapacak odunun % 17.59'u orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan elde edilmiştir. Bu oran Sürmene'de % 12.63, Maçka'da ise % 1.33'tür.

17. 1998-2002 yılları arasında elde edilen toplam yakacak odun içerisinde orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan elde edilen yakacak odun oranının Trabzon'da % 41.87, Sürmene'de % 58.74, Maçka'da % 11.04 olduğu belirlenmiştir

18. Araştırma alanında 1998-2002 yılları arasında toplam 123041 m³ yapacak odun elde edilmiştir. Bu değer içinde orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan elde edilen yapacak odun miktarı ise 7427 m³ tür. Elde edilen toplam yapacak odunun %6.03'ü orman sayılmayan alanlardan elde edilmiştir.

19. Araştırma alanında 1998-2002 yılları arasında toplam 29602 ster yakacak odun elde edilmiştir. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan elde edilen yakacak odun miktarı 11955 ster olarak belirlenmiştir. Araştırma alanında elde edilen toplam yakacak odunun % 40.38'i orman sayılmayan alanlardan elde edilmiştir .

20. Başvuru sayıları değerlendirildiğinde, 1998-2002 yılları arasında Trabzon'da 271, Sürmene'de 282 ve Maçka'da 192 başvuru yapılmıştır. Bu değerlere göre Sürmene'de orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmanın daha yoğun olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Başvuruların kabul edilme oranları incelendiğinde, Trabzon'da % 96.67, Sürmene'de % 88.42 ve Maçka'da % 60.62 olarak gerçekleşmiştir. Bu değerlere göre Trabzon'da orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanma için yapılan başvuruların kabul edilme oranının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma alanında 1998-2002 yılları arasında toplam 628 başvuru kabul edilmiştir.

22. Arazi ve orman kadastro yapılan ve yapılmayan alanlarda yararlanma durumu değerlendirildiğinde; 1998-2002 yılları arasında araştırma alanında yararlanma izni verilen 628 başvurunun 481'inin kadastro yapılmış, 147'sinin ise kadastro yapılmamış alanlardan olduğu belirlenmiştir. Yararlanma izni verilen başvuruların % 76.59'u kadastro yapılmış alanlardan, % 23.41'i kadastro yapılmamış alanlardandır. Bu değerlere göre kadastro yapılmış alanlarda daha yoğun yararlanma gerçekleşmektedir.

23. İzin verilen kişilerin elde ettikleri odun ürününü kullanım amaçları incelendiğinde, son beş yılda Trabzon'da % 83.76 oranında pazar satışı, % 16.24 oranında kendi ihtiyacında kullanmak için; Sürmene'de % 45.26 oranında pazar satışı, % 54.74 oranında kendi ihtiyacında kullanmak için;

Maçka'da % 30.84 oranında pazar satışı, % 69.16 oranında kendi ihtiyacında kullanmak için başvuruda buldukları tespit edilmiştir. Buna göre Maçka ve Sürmene'de ağırlıklı olarak kendi ihtiyacı, Trabzon'da ise ağırlıklı olarak pazar satışı için başvuruda buldukları belirlenmiştir.

5. ÖNERİLER

1. Ülkemizde hatalı arazi kullanımının önlenmesi için arazi kullanımının belirlenmesinde arazi sınıflandırması esas alınarak planlama yapılmalıdır.
2. Orman alanlarında oluşan baskıyı önlemek için orman ve arazi kadastrounun en kısa zamanda bitirilmesi gerekmektedir.
3. Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmak isteyen kişilerin orman işletme müdürlüğüne başvurma zorunluluğu kaldırılmalıdır. Kişiler buldukları yerdeki orman idaresine başvurabilmelidir.
4. Orman kadastrou yapılmış alanlarda gerek pazar satışı gerekse kendi ihtiyacında kullanmak için yapılan başvurularda kurul oluşturulmasına gerek kalmaksızın ilgili işletme şefi tek yetkili sayılmalı ve bu şekilde bürokrasi azaltılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

1. Özyuvacı, N., Arazi Kullanma Ders Notları, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi, İstanbul, 1976.
2. Kantarcı, M.D., Türkiye’de Arazi Yetenek Sınıfları ile Arazi Kullanımının Bölgesel Durumu, İ.Ü. Orman Fak. Yayınları, İ.Ü. Yayın No:3153, Orman Fak. Yayın No:350, İstanbul, 1983.
3. Gülen, İ., ve Özdönmez, M., Türkiye’de Orman ve Ormancılık, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 31,2 (1981).
4. Bayraktaroğlu, H., Türk Anayasa Rejimi İçerisinde Ormancılıkla İlgili Hükümler ve Bunların Değerlendirilmesi Şartları, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 18,2 (1981).
5. Gülen, İ., Balcı, N., ve Özdönmez, M., Türkiye’de Arazi Kullanma Sorunları ve Ormanlar, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 31,1 (1981).
6. Konukçu, M., Ormanlar ve Ormancılığımız, Devlet Planlama Teşkilatı, Yayın No. 2630, Ankara, 2001.
7. Anonim, D.P.T. Yayınları, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yayın No. 2531, Ankara, 2001.
8. Günay, T., ve Tacenur, İ.A., Türkiye’de Arazi Sınıflandırması ve Ormanlarımızın Bu Sınıflandırmadaki Yeri, I. Ormancılık Şurası, Kasım 1993, Ankara, Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt III.
9. Balcı, N., ve Hızal A., Arazi Sınıflaması Presnipleri ve Orman Kadastrosundaki Yeri, I. Ormancılık Şurası, Kasım 1993, Ankara, Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt III.
10. Öztürk, T., Doğu Karadeniz Bölgesi Orman Mülkiyeti Sorunu, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
11. Anonim, Orman ve Kadastro Çalışmaları Ön Çalışma Grubu Raporu, 1. Ormancılık Şurası, Kasım 1993, Ankara Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt III.
12. Gümüş, C., Sosyal Baskılı Ormanlardaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri Raporu Hakkında Görüşler, KTÜ Orman Fakültesi, Bahar Yarıyılı Seminerleri, Seminer Serisi 6, Trabzon, 2000.

13. Uslu, S., Türkiye Ormanlığı Açısından Arazi Kullanma Sorunu, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 32,1, (1982).
14. Çağlar, Y., Biz Gideriz Ormana, ISBN 975-96557-3-X, Ankara, 2000.
15. Gümüş, C., Orman Yasasının Birinci Maddesi Üzerine Bazı Eleştiriler, 1. Ormanlık Şurası, Kasım 1993, Ankara Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt I.
16. Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A., ve Ekizoğlu, A., Ormanlık Politikası, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul, 1996.
17. Aksoy, M., Anayasalarımız ve Ormanlığımızın Korunması, Cumhuriyet Dönemi Ormanlığımızda 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Şubat 1987, Ankara, Bildiriler Kitabı.
18. Gümüş, C., ve Toksoy, D., Türkiye’de Orman Mülkiyeti ve 4785 Sayılı Yasa Üzerine Bir Değerlendirme, Doğu Karadeniz Bölgesinde Kadastro ve Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999 , Trabzon, Bildiriler Kitabı.
19. Ayaz, H., Türkiye Ormanlığında Özel Orman Mülkiyeti, II. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, Mayıs 2002, Artvin, Bildiriler Kitabı, Cilt I.
20. Altun, L., ve Demir, O., Türkiye’deki Orman Kadastro Çalışmalarının Kadastro Tekniği ve Ekolojik Açından Değerlendirilmesi, Doğu Karadeniz Bölgesinde Kadastro ve Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiriler Kitabı.
21. Sarı, M., Köseoğlu, A.T., Şenol, S., Kılıç, Ş., ve Sönmez, N.K., Antalya-Belek Yöresinde Yanlış Arazi Kullanımının Boyutları ve İdeal Arazi Kullanım Planlaması, Tarım ve Çevre İlişkileri Sempozyumu, Mayıs 1996, Mersin, Bildiri Kitabı.
22. Ataman, A., ve Gün, A.S., Tarım Topraklarının Tarım Dışı Kullanımı ve Alınacak Önlemler, Tarım ve Çevre İlişkileri Sempozyumu, Mayıs 1996, Mersin, Bildiri Kitabı.
23. İnal, S., Orman ve Ormanlık Problemlerimize Toplu Bir Bakış, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 31,2 (1981).
24. Bingöl, İ., Geçmişten Günümüze Ormanlar ve Ormanlığımız, Matbaa Teknisyenleri Basımevi, Cilt 1, İstanbul, 1990.
25. Yomralıoğlu, Ş., Cumhuriyet Döneminin İlk Orman Yasasında ve Sonrasında Orman İşletmeciliğimiz, Cumhuriyet Dönemi Ormanlığımızda 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Şubat 1987, Ankara, Bildiriler Kitabı.

26. Ayanoglu, S., 3116 Sayılı Orman Kanunu ve Sonrası, Cumhuriyet Dönemi Ormancılığımızda 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Şubat 1987, Ankara, Bildiriler Kitabı.
27. Kızılay, E., 6831 Sayılı Orman Kanunu ve Orman Suçlarının Takibi İle İlgili Kanunlar Uygulama Yönetmelikleri Yargıtay Kararları, OGM Basımevi, Ankara, 1991.
28. Bingöl, İ., Geçmişten Günümüze Ormanlar ve Ormancılığımız, Matbaa Teknisyenleri Basımevi, Cilt 2, İstanbul, 1990.
29. Gümüş, C., Ormancılık Politikası, KTÜ Orman Fakültesi Ders Notları, Yayın No 62, Trabzon, 2000.
30. Usluoğlu, A., Orman Yasal Tanımında Arama Ormana Yararlı Olmadı, Cumhuriyet Dönemi Ormancılığımızda 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Şubat 1987, Ankara, Bildiriler Kitabı.
31. Anonim, Yürürlükte Bulunan Orman ve Ormancılıkla İlgili Mevzuat, Kanunlar, Tüzükler, Yönetmelikler, OGM Yayınları, Sıra No 502, Seri No 144, Ankara, 1956.
32. Kayganacıoğlu, M.R., Renda, N., ve Onursan, G., Gerekeçeli Açıklamalı İçtihatlı Orman Kanunu İle İlgili Mevzuat, Olgaç Matbaası, Ankara, 1976.
33. İstanbullu, T., Türkiye'de Orman Rejimi, Çeliker Matbaacılık, İstanbul, 1979.
34. Başaran, Ö., 6831 Sayılı Orman Kanununun 1. Maddesi İle 2896 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler, Orman Mühendisliği Dergisi, 8 (1984).
35. Anonim, Orman Kanununda Yapılan Son Değişiklikler, OGM Yayınları, 1987.
36. Öksüz, H., Kadastro Kanunu, Orman Kanunu, Mera Kanunu, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2000.
37. Eryılmaz, A.Y., Orman Yasalarında Orman Halk İlişkileri ve Orman İşçisi İle Orman Köylüsünün Durumu, Cumhuriyet Dönemi Ormancılığımızda 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Şubat 1987, Ankara, Bildiriler Kitabı.
38. Ayaz, H., Orman Sınırları Dışına Çıkarma Uygulamasının Yasal Boyutu ve Sonuçları Üzerine Bir Araştırma (Ordu İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1998.
39. Başaran, Ö., Tuncel, F., Orman Kanunu ile İlgili Mevzuat Açıklamalı İçtihatlı, Şafak Matbaası, Ankara, 1987.

40. Reis, M., Trabzon Yöresi Alpin Meralarında Azot, Fosfor ve Potasyumlu Gübrelerin Vejetasyon Yapısı Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2003.
41. Anşin, R., Doğu Karadeniz Bölgesi Florası ve Asal Vejetasyon Tiplerinin Floristik İçerikleri, K.T.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü (Basılmamış Doçentlik Tezi), Trabzon, 1980.
42. Anonim, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, 2000 Genel Nüfus sayımı, Yayın No:2688, Ankara, 2001.
43. Sun, O., İstatistiksel Değerlendirme Yöntemleri ve Uygulamalar, Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Seri No: 37, Ankara, 1980.
44. Anonim, Doğu Karadeniz Bölgesi Ormanlarında Mülkiyet ve Koruma Sorunları ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü, Temmuz 1997, Trabzon.
45. Meriç, K., Orman, Mülkiyet, Kızılağaç ve Doğu Karadeniz, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
46. Gümüş, C., Türkiye’de Orman Rejimi, Orman Tanımı ve 4785 Sayılı Kanun, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
47. Altuntaş, Ö.F., Ormancılığımızda Arayışlar, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
48. Eroğlu, A., Doğu Karadeniz Bölgesinde Ormancılık ve Mülkiyet Problemleri, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
49. Çakır, A., Mülkiyet Problemleri İle Arazi Kullanım Şeklinin Ormancılıkta Yarattığı Sorunlar Çözüm Önerileri, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
50. Beşel, O., Doğu Karadeniz Bölgesinde Mülkiyetle İlgili Ormancılık Sorunlarıyla Orman Sayılmayan Yerlerdeki Ağaç ve Ağaççıklardan Faydalanma Sorunları ve Çözüm Önerileri, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.
51. Koçak, F., Artvin Orman Bölge Müdürlüğünde Orman Mülkiyeti Sorunları, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyeti Sorunları Sempozyumu, Ekim 1999, Trabzon, Bildiri Metinleri.

52. Hacıhasanoğlu, S., Trabzon İli Orman Kadastrosu alışmaları ve Bu alışmalardan Kaynaklanan Davaların Ormancılık Politikası Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1997.
53. Gümüş, C., Orman Yasası Deđiőmeli mi?, Orman Mühendisliği Dergisi, 10(1998).

7. EKLER

Ek 1. Orman sayılmayan alanlardaki ağaç ve ağaççıklardan sahiplerinin yararlanma şekil ve ilkeleri hakkında yönetmelik

1. Başvuru

Orman kanununun 1. maddesi 2. fıkrasına göre orman sayılmayan yerlerden kesim yapmak isteyenler, pazar satışı ve kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapacakları kesim için ilgili orman işletme müdürlüğüne bir dilekçe ile başvurur.

Bu dilekçede kesim yapılacak arazinin çeşidi, yüzölçümü, yeri, sınır komşuları ile arazi içerisinde bulunan ağaç ve ağaççıkların cinsi, adedi, yüzölçümü, kesimin amacı, daha önce bu taşınmazın kesim iznine konu olup olmadığı belirtilir.

2. Dilekçeye Eklenecek Belgeler

Başvuran alanın tek sahibi ise dilekçeye tapu dairesinden alınmış onaylı tapu kayıt örneğini veya varsa başkaca tasarruf belgelerini ekleyecektir.

Başvuranlar tek sahip olmayıp pay sahiplerinden birisi veya pay sahipleri dışında üçüncü şahıslar ise, diğer pay sahiplerinin veya alanın tek sahibinin kendilerini bu işleri yürütmek üzere temsilci tayin ettiklerini gösteren yazılı vekaletname belgesini de sunmaları şarttır.

Sahip tek ise sahibin düzenleyeceği vekaletname belgesinin noterden düzenlenmesi şart olmayıp yapılacak işin niteliğini belirtir şekilde orman işletme şefliğine hitaben yazılmış bir dilekçe olması ve köy muhtarı ve ihtiyar heyetinin en az iki üyesi tarafından mühürle onaylanması şarttır.

Sahibi birden fazla olan hisseli taşınmazlarda orman sınırları içinde veya bitişiğinde olan yerlerde ve orman sınırları dışında bulunmasına rağmen 6831 sayılı orman kanununun 2. maddesinin değişik G bendinde belirtilen yerlerde vekaletname belgesi noterce düzenlenir. Diğer yerlerde pay sahiplerinin düzenleyeceği vekaletname belgesinin noterce düzenlenmesi şart olmayıp muhtarlıkça düzenlenmesi yeterli olmaktadır.

Başvuruların incelenmesi sonucu dilekçe ve ekli belgelerin tamam ve usulüne uygun olduğunun anlaşılması üzerine ilgiliye araziye çıkma günü bildirilir.

3. Arazi İncelemesi

Arazi incelemesi işletme müdür yardımcısı başkanlığında ilgili işletme şefi, varsa kadastro mülkiyet şefi, alanı bilen bir orman muhafaza memuru, muhtar veya temsilcisi ile alanı iyi bilen bilirkişi tarafından yapılır. İnceleme sırasında malik veya temsilcisi hazır bulunur.

Arazi incelemesi başvuru tarihinden itibaren en geç iki ay içerisinde sonuçlandırılır.

4. Başvuru Sahibinin Hazır Bulunmaması Durumu

Dilekçe sahibinin belirlenen günde taşınmazın başında hazır bulunmaması halinde, kesilecek ağaçları kendi ihtiyacında kullanmak isteyenler için, sahibin eş veya çocuklarından birinin katılımı ile, pazar satışı için yapılan başvurularda ise aynı köye diğer başvurular için ikinci defa gidildiğinde yapılır. Bu defa da bulunmaması halinde başvuru yapılmamış sayılır ve sonuç başvuru sahibine bir yazı ile bildirilir.

5. Sahiplilik Belgeleri

Sahiplilik, kişilerin taşınmazlar üzerindeki sahiplilik iddialarını her türlü geçerli resmi belge ve kayıtlarla ispatlamaları halidir.

Ağaç ve ağaççık topluluklarının Devlet ormanlarının içinde veya bitişiğinde olması durumunda sahiplilik muteber tapu kayıtları ile mümkündür.

(F) bendinde bahsedilen, tarım arazisi olarak kullanılan yerlerdeki dağınık veya yer yer küme ve sıra halindeki her tür ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler ile; (G) bendi kapsamına giren, Devlet ormanlarına bitişik olmayan ve yüzölçümü üç hektardan yukarı bulunmayan her tür ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerlerde sahiplilik tapu kaydı veya diğer tasarruf belgeleriyle ispatlanır. Sahipli arazi üzerinde olup birbirine bitişik olmayan ve yüzölçümü üç hektardan küçük olan ağaç ve ağaççık toplulukları orman sayılmaz. Bu durumda alanlar ayrı ayrı değerlendirilir.

Sahipli araziler üzerinde bulunan, birbirinin devamı niteliğinde ve gerçek bir bütünlük oluşturan, yüzölçümü bir bütün olarak üç hektarı geçen ağaç ve ağaççık

topluluklarının bulunduğu yerler özel orman sayılır. Bu durumda sahiplilik ancak tapu ile mümkündür.

6. Sahipliliğin Belirlenmesinde Geçerli Tapu Kayıtları

a. Geçerli yoklama kayıtları: 1884 tarihinden 1891 yılına kadar yazımı yapılan taşınmazlara ait defterlerden tahsisin gerektirdiği harç ve rüsumu verilerek Kaza ve Liva'nın İdare Meclisince tasarrufları onaylanarak geçerli kılınan tapular.

b. Hakkı karar ve senetsiz tasarrufa ve kayıt tashihi işlemlerinin sureti ihdasına dair 19.4.1926 tarih ve 810 sayılı yasayla tesis edilen tapular.

c. Özel yasaların uygulanması sonucu idari yoldan tesis edilen tapular. (3573, 6777, 4753 ve 2510 sayılı yasalarda olduğu gibi)

d. Tapulama ve Kadastro yasalarına göre tesis edilmiş tapular

7. Sahipliliğin Belirlenmesinde Diğer Sahiplilik Belgeleri

Bu yönetmeliğin uygulanmasında zilyetlik, tapuya kayıtlı olmayan taşınmaz mallarda tasarrufu belirtmektedir. Taşınmaz mal üzerinde bu yönetmelik hükümlerine göre zilyedi adına işlem yapılabilmesi için, zilyetliğin aşağıdaki belgelerden birine dayandırılması gerekir.

- a. 31.12.1981 tarihine veya daha önceki tarihlere ait vergi kayıtları
- b. Tasdikli irade suretleri ile fermanlar
- c. Muteber mütevellî, sipahi, mültezim, temessüp veya senetleri
- d. Kayıtları bulunmayan tapu veya mülga Hazineyi hassa senetleri veya muvakkat tasarruf ilmühaberleri
- e. Tasdiksiz tapu yoklama kayıtları
- f. Mülkname, muhasebatı atika kalemi kayıtları
- g. Mübayaa, istihkam ve ihbar hüccetleri
- h. Evrak idarelerinden tapuya devredilmemiş tasarruf kayıtları

Türk Medeni Kanununa göre veraset ilamı, istimlak kararı, cebri icralarda ihale kararı tasarrufun belirlenmesinde esas alınması gereken unsurlardandır.

8. Belgelerin Araziye Uygulanması

Yapılan başvuru sırasında orman işletmesine sunulan tapu ya da tapu yerine geçen mülkiyet belgeleri aşağıdaki hususlar dikkate alınarak araziye uygulanır.

1. İlk tesis tarihindeki iktisabın haklı olması
2. El değiştirmelerde ilk tesis kaydının sebepsiz yere değiştirilmemiş olması
3. İlk tesis kaydındaki sınırların sabit ve belirgin olması, patika, kuru dere, yol, cebel,dağ, çayır, pınar vb. gibi belirgin olmayan isimler taşıyan unsurlardan olmaması
4. Arazi türü ve miktarı itibariyle iddia edilen araziye uygun bulunması

Yapılan inceleme sonucunda;

Gerçek genişlikleri tapuda yazılı miktardan fazla olan, sınırları sabit ve değişmez olmayan ve bu suretle sınıra hangi noktadan itibar edileceği bilinmeyen yerlerde kesim izni verilmez.

Tapu sınırlarının sabit ve değişmez olması ve tapu vasfının uygun bulunması halinde, tapuda yazılı miktarın değil de değişmez sınırlarının esas alınabilmesi, Orman İdaresi ve Hazinesinin taraf oldukları dönüm artırma davası sonucu alınmış mahkeme kararı ile belgelenmesi şartına bağlıdır.

Sınırları sabit ve değişmez olmayan, yüzölçümü tapuda yazılı miktarı geçen fakat uygulama imkanı bulunan tapularda, sabit sınırlar varsa bu sınırlar esas alınarak tapuda yazılı yüzölçümü kadar yerde kesim izni verilir.

9. Arazi İnceleme Tutanağı

Belgelerin araziye uygulanmasından sonra incelemeyi yapan kurul tarafından alanda arazi inceleme tutanağı düzenlenir ve imza edilir.

10. İnceleme Raporu

Arazide alınan notlar ve düzenlenen arazi inceleme tutanağına göre kesim izni verilsin veya verilmesin büroda inceleme raporu, harita ve kroki düzenlenir.

İncelemeye tabi tutulan taşınmaz;

a) 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 116. maddesinin A fıkrasında sayılan yerlerden ve üzerindeki ağaçlar Devlet ormanlarında yetişmeyen ağaç türlerinden ise sahipleri bu ağaçları hiçbir kayıt ve şarta bağlı olmadan kesip taşıyabilirler. Kesilecek ağaçların Devlet ormanlarında bulunan ağaç türlerinden olması halinde bu ağaçların kesimi için orman idaresince tutanak düzenlenir. Ayrıca damga ve nakliye belgesi aranmaz.

b) Aynı kanunun 116. maddesinin B fıkrası kapsamına giren yerlerden ise sahiplerinin her türlü yapacak ve yakacak ihtiyaçları yerel orman idaresine haber vermek ve orman idaresince tutanak düzenlemek suretiyle karşılanır. Bu durumda da nakliye belgesi aranmaz

Bu yerlerden sahiplerinin pazar satışı amacıyla yapacakları kesim talepleri ise bu yönetmeliğin 10. maddesine göre oluşturulacak kurul tarafından incelenerek arazide alınan notlar ve düzenlenen arazi inceleme tutanağına dayanılarak kesim izni verilsin veya verilmesin büroda inceleme raporu, harita ve kroki düzenlenir.

Kesim izni verilecekse inceleme raporu ve ekleri yapacakta dikili kabuklu gövde hacmi 15m³'e kadar, yakacakta 30 stere kadar olan taleplerde işletme müdürlüğünce onaylanır. Yapacakta dikili kabuklu gövde hacim miktarı 15m³'ü yakacakta ise 30 steri aşan taleplerde ise inceleme raporu ve ekleri işletme müdürlüğünce incelenip "Uygundur" denildikten sonra onaylanmak üzere orman bölge müdürlüğüne gönderilir.

İnceleme sonucunda kesim izni verilmeyeceği anlaşıldığı takdirde işletme müdürlüğünce durum gerekçeleri açıklanmak suretiyle bir yazı ile talep sahibine bildirilir. Ayrıca orman bölge müdürlüğüne bilgi verilir.

11. İtirazların İncelenmesi

İlk inceleme sonuçlarına itirazlar orman bölge müdürlüğüne yapılır. Bu inceleme sonuçları da kabul edilmezse itiraz edilecek kurum Orman Genel Müdürlüğü'dür.

12. Dikili Ağaç Damgası

Kesim izni verilecek yerler için dikili ağaç damgası yapılmak üzere taşınmazın bulunduğu yere gidileceği ve ilgilinin hangi gün ve saatte yerinde bulunması gerektiği işletme şefliğince bir yazı ile başvuru sahibine bildirilir.

Dikili ağaç tespit tutanağının düzenlenmesi sırasında ağaçlar tek tek sayılarak hacimleri hesaplanır. Dikili ağaç damgası onaylanmış inceleme raporunun işletme şefliğine geliş tarihinden, daha önce kesim işlemi görmüş yerlerde ise başvuru tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde yapılır.

13. Kesim, Mamul Damga ve Nakliye

Dikili ağaç damgası yapılan ağaçlar ilgilisi tarafından kesildikten ve kütüğü dibine boylarına göre ayrıldıktan sonra işletme şefi ve alanın muhafaza memuru alana gider, dikili ağaç tutanağına uygunluğu görüldüğü takdirde yapacak ürün mamul damga ile damgalanır ve tomruk tutanağı düzenlenir. Yakacak odun varsa miktar olarak tutanağa yazılır. Tutanakta yazılı ürün mevcut nakliyeyle bağlanır.

14. Sahipli Araziler Üzerindeki Meyveli Ağaçların Kesim ve Nakil İşlemleri

14.1. Ceviz ve Aşılı Kestane Ağaçlarının Kesim ve Nakil İşlemleri

Meyveli ağaç olması yanında kerestelik özellikleri de bulunan ve yetiştirilmesi uzun zaman alan ceviz ve aşılı kestane ağaçlarının kesim zamanı 15 Kasım 15 Mart tarihleri arası olarak belirlenmiştir. Bu tarihler dışında kesim yapılmasına izin verilmez.

Ancak ayakta kurumuş, fırtına ve sel gibi sebeplerle yıkılmış, sınır ihtilafları nedeniyle mahkemece kesimine karar verilmiş ayrıca baraj, gölet ve sulama kanalı yapımı için kesiminde zorunluluk görülen ceviz ve aşılı kestane ağaçlarının kesiminde bu tarihler dışında da kesim yapılabilir.

Orman tahdit ve kadastro yapılan yerlerde orman sınırları dışında kalan arazilerde, henüz orman kadastro yapılmamış yerlerde ise orman idaresince Devlet ormanı olmadığı kesinlikle belirlenen yerlerdeki ceviz ve aşılı kestane ağaçları ile diğer meyveli ağaçlar için kesim talepleri olduğunda, tapu varsa tapuya göre, tapu yoksa o terin talepte bulunan şahsın zilyetliğinde bulunduğu dair yönetmelikte belirtilen belgelerden birisinin sunumu halinde kesim izni verilir.

Ceviz ve aşılı kestane ağaçlarının kesiminde aşağıdaki usul ve ilkelere göre hareket edilir:

Sahipli araziler üzerindeki ceviz ve aşılı kestane ağaçlarını kesmek isteyenler buldukları yerdeki orman idaresine bir dilekçe ile başvurular.

Orman idaresince görevlendirilecek elemanlara başvurunun yapıldığı alandaki Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı il veya ilçe Müdürlüklerinden bir ziraatçı elemanın katılımı ile oluşturulacak kurul tarafından konu alanda incelenir.

İnceleme sonucu kesim uygun görüldüğü takdirde incelemeyi yapan kurul tarafından kesim raporu yapılır ve ilgili orman idaresine verilir.

Bundan sonraki işlemler bu yönetmelik hükümlerine göre orman idaresince yürütülür.

14.2. Kızılağaç ve Kestane Ağaçlarının Kesim ve Nakil İşlemleri

Yönetmelikte belirtilen sahiplilik belgelerinin sunulması ve sahipliğin ispatı halinde, orman sınırları dışındaki fındıklık, çay bahçesi ve çeşitli tarım arazisi içinde bulunan, yöresinin özelliklerine göre kendiliğinden yetişen veya emekle yetiştirilen dağınık, yer yer küme ve sıra halinde kızılağaç ve kestane ağaçlarından sahipleri kendi ihtiyaçlarını karşılamak için orman idaresine haber vererek, orman işletme şefliğince yapılacak inceleme sonucu düzenlenecek tutanak ile yararlanırlar. Pazar satışı taleplerinde bu tutanak yapılacak damga ve kesilecek nakliye belgesine göre yapılır.

14.3. Diğer Meyveli Ağaçların Kesim ve Nakil İşlemleri

Ceviz, kestane ve kızılağaç ağaçları dışında kalan diğer meyveli ağaçların kesim ve nakil işlemleri 6831 sayılı kanununun 116. maddesi hükümlerine göre yürütülür.

15. Mezarlıklarda Kesim İşlemleri

Mezarlıklar hizmet malları niteliğinde olduğundan belediye ve köy tüzel kişiliği adına tescile tabidirler. Henüz tescil görmemiş fakat kadim mezarlık olarak kullanılan alanlar da mezarlık sayılır.

6831 sayılı kanununun 1. maddesi D bendi hükmüne göre, şehir mezarlıklarıyla kasaba ve köylerin sınırları içinde bulunan kadim mezarlıklardaki ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler orman sayılmamaktadır.

Kanunun D bendinde bahsedilen şehir mezarlıklarından sahipleri hiçbir kayıt ve şarta tabi olmadan kesim ve taşıma yapabilirler.

Kanunun D bendinde bahsedilen kasaba ve köy sınırları içinde kadim mezarlıklardan sahipleri her türlü yapacak ve yakacak ihtiyaçlarını orman idaresine haber vermek ve tutanak düzenlenmek suretiyle karşılayabilirler. Bu yerlerden sahiplerinin pazar satışı için yapacakları kesimler, inceleme damga ve nakliye işlemlerine tabidir.

Yürürlükten kaldırılan 766 sayılı tapulama kanununun 24. maddesi ile köylerdeki terk edilmiş ve kimsesiz mezarlıklarla vakfa ait mezarlıkların köy tüzel kişiliği adına tescile kabul edildiğinden bu mezarlıklar için mülkiyet belgesi aranmaz.

Tescil olunmamış ve tescile tabi olmayan mezarlıklar Devlet ormanlarına bitişik iseler sadece mezarlıkların işgal ettiği saha dahilinde köy tüzel kişiliklerine kesim izni verilir.

Mezarlık kesim taleplerinde; yerel yönetim yöneticileri tarafından verilecek, mezarlık üzerindeki ağaçların kesiminde sağlık ve yönetim açısından bir sakınca görülmediğini belirtir bir belge ile ayrıca Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'na korunma altına alınıp alınmadığını belirtir bir belgenin de eklenmesi gereklidir.

16. İnceleme Giderleri

Orman işletme müdürlüğünce oluşturulan ilk kurulun ve bu kurul tarafından olumsuz rapor verilmişse itiraz üzerine orman bölge müdürlüğü tarafından oluşturulan ikinci kurulun da her türlü giderleri ve yollukları başvuru sahibi tarafından karşılanır.

İşletme müdürlüğünce oluşturulan kurul tarafından olumlu rapor verilmiş ancak işletme müdürlüğünce rapor uygun görülmemiş ve bölge müdürlüğünce de onaylanmamış ise başvuru sahibince yapılan itiraz üzerine orman bölge müdürlüğünce oluşturulan kurulun giderleri orman idaresince karşılanır.

Başvuru sahiplerince orman bölge müdürlüğünce oluşturulan kurul tarafından yapılan inceleme kabul edilmeyerek Orman Genel Müdürlüğü'ne başvurulması halinde Orman Genel Müdürlüğü'nce oluşturulan kurulun her türlü yol giderleri ve yollukları da başvuru sahiplerince karşılanır.

17. Giderlerin Karşlanması

Orman sayılmayan ağaç ve ağaççıklarla kaplı alanlardan yararlanmak için başvuruda bulunan kişilerce karşılanacak giderler şunlardır;

1. Arazi incelemelerine katılacak teknik elemanların her türlü yol giderleri ve gündelikleri
2. Zorunlu olarak kullanılması gerekiyor ise devlete ait hizmet araçlarının akaryakıt giderleri
3. Arazi çalışmalarına katılacak muhtar, ihtiyar heyeti üyesi, bilirkişi ve gerektiğinde çalıştırılacak işçi ücretleri.

18. Kesim İzni Verilmeyecek Yerler

Yönetmeliğe göre yararlanma izni verilmeyecek yerler aşağıda açıklanmıştır;

1. 6831 sayılı orman kanununun 1. maddesi 1. fıkrasındaki orman tanımı kapsamına giren bütün yerler
2. Orman tahdit ve kadastro yapılarak sınırlaması kesinleşmiş Devlet Ormanı, Amme müesseselerine ait ormanlar ile özel orman alanları
3. Kesinleşmiş mahkeme kararı ile orman sayılan alanlar
4. Mülkiyet anlaşmazlığı mahkemeye intikal etmiş henüz çözüme kavuşmamış yerler
5. 4785 sayılı kanunla devletleştirilen, 5658 sayılı kanun gereğince de iadeye tabi olmayan alanlar
6. Orman idaresinin taraf olmadığı bir mahkeme kararı sonucu alınan ancak 6831 sayılı kanunun 1. maddesi 1. fıkrası kapsamına giren ormanlık alanlar
7. Amme müesseseleri ve gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların tapularının parçalanarak küçültülmesiyle meydana getirilmiş kısımlar
8. Orman Genel Müdürlüğünce izin irtifak hakkı tesis edilen ormanlık alanlar.

Ek 2. Orman sayılmayan alanlardaki ağaç ve ağaççıklardan yararlanma izni alan kişilere uygulanan anket soruları

ANKET FORMU

İlçesi :

Köyü :

Tarih : / /2003

1. Kaç yaşındasınız? .....
2. Eğitim durumunuz nedir?

☐ Okur-yazar değil	☐ Ortaokul
☐ Okur-yazar	☐ Lise ve dengi
☐ İlkokul	☐ Yüksekokul- üniversite
3. Mesleğiniz nedir?

☐ Çiftçi	☐ Memur	☐ İşçi	☐ Tüccar	☐ Emekli	☐ İşsiz
---------------------------------	--------------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	--------------------------------
4. Yıllık geliriniz nedir? .....
5. Ormancılıktan sağladığınız gelir var mı? Evet Hayır

- Üretim işçiliği.....TL
- Silvikültür.....TL
- Ağaçlandırma.....TL
6. Kullandığınız kışlık yakıt türü nedir?

☐ Odun	☐ Kömür	☐ Elektrik	☐ Gaz	☐ Diğer
-------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------	------------------------------	--------------------------------
7. Son 10 yılı göz önüne aldığınızda çevrenizdeki ormanların durumunu nasıl görüyorsunuz?

☐ Artıyor	☐ Azalıyor	☐ Değişmiyor	☐ Fikrim Yok
----------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------
8. Kesim yapmaktaki amacınız nedir?

☐ Kendi ihtiyacında kullanmak üzere odun temini	☐ Arsa temini	
☐ Arazi temini	☐ Ticari amaçlı odun	☐ Diğer
9. Kesim yapıldıktan sonra alanı ne şekilde kullanıyorsunuz?

☐ Tarım alanı	☐ Ağaçlık alan	☐ Arsa alanı	☐ Kendi haline bırakılmış	☐ Diğer
--------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------	--	--------------------------------
10. Yararlanma izni için kaç kez başvuruda bulundunuz?.....
11. Kesim yapılan alanla sahiplilik ilişkiniz nedir?

☐ Tek sahip	☐ Hissedar	☐ Vekil
------------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------
12. İzin işlemleri sırasında karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

☐ Başvuru sırasında istenen belgelerin fazla olması
☐ İşlemler için para talep edilmesi
☐ İşlemlerinin tamamlanmasının zaman alması
☐ Diğer

Ek 3. Ormancılık örgütü çalışanlarına uygulanan anket soruları

ANKET FORMU

İşletme Müdürlüğü :

İşletme Şefliği :

13. Yasal orman tanımı orman olması gereken yerleri belirlemede yeterli midir?
 Evet Hayır
14. 6831 sayılı yasanın 1. maddesi 2. fıkrasında belirtilen orman sayılmayan yerler “ormanlar” üzerinde nasıl bir etkiye sahiptir?
 Orman alanlarında daralmaya neden olmaktadır.
 Sosyal baskıyı azaltarak olumlu yönde etki yapmaktadır.
 Herhangi bir etkisi yoktur.
15. Türkiye’de orman rejimine giren alanlar nasıl belirlenmelidir?
 Önce arazi sınıflandırması yapılmalı, gerekli yasal değişiklikler yapıldıktan sonra orman kadastro tamamlanmalı.
 Arazi sınıflandırması yapılamadan 6831 Sayılı Orman Kanununun 1. maddesi değiştirilerek orman kadastro tamamlanmalı
 Mevcut orman tanımı göz önünde bulundurularak orman kadastro tamamlanmalı
 Diğer
16. Orman sayılmayan yerlerdeki ağaç ve ağaççıklardan sahiplerinin yararlanma şekil ve esasları hakkındaki yönetmelik uygulamacılara uygulama kolaylığı sağlıyor mu?
 Evet Hayır
17. Cevabınız “Hayır” ise hangi konularda sorun yaşanmaktadır?
18. Orman sayılmayan alanlardan yararlanma konusunda karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
 Alanın vasfının belirlenmesinde sorunların yaşanması
 Sahipliliğin belirlenmesindeki güçlükler
 Sahiplilik belgelerinin araziye uygulanmasında sorunlarla karşılaşılması
 Bürokratik işlemlerin fazla oluşu
 Diğer
19. Bu sorunlara sizce nasıl çözümler getirilmelidir?

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Trabzon'da doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimini Düzköy'de tamamladı. 1995 yılında girmiş olduğu üniversite sınavında KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümünü kazandı. 1999 yılında Orman Mühendisi ünvanını alarak mezun oldu. Aynı yıl KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsünde Orman Mühendisliği Anabilim Dalı için açılan yüksek lisans sınavında başarılı olarak yüksek lisans öğrenimine başladı. Halen bu öğrenimine devam etmekte olan Canan GENÇ, İngilizce bilmektedir.

